

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

МЭЛЫЛЪФЭГЪУМ И 8-р — ДЗЭ КОМИССАРИАТХЭМ ЯЮФЫШІЭ И МАФ

Адыгэ Республикэм идзэ комиссариат и ветеранхэу ыкӀи
иӀофышӀэхэу лъытэныгъэ зыфӀэсшӀыхэрэр!

Шъуисэнэхъат епхыгъэ мэфӀкӀым — дзэ комиссариатхэм яӀофышӀэ
и МафӀ ыкӀи Адыгэ Республикэм идзэ комиссариат зызӀащӀагъэр ильӀэс
88-рӀ зэрӀэхурӀэм афӀшӀ сыгу кызыдӀӀэу сышъуфӀэгущӀо!

Адыгэ Республикэм идзэ комиссариат, ащ икӀутамэхэу муниципальнӀэ
образованиехэм ащӀӀэхэм япшӀӀэрӀыгъэр еӀолӀӀӀнчӀэу зӀрагъӀацӀкӀӀэрӀэм
тегъэразӀ. МобилизационнӀэ ухъазырыныгъӀэм, ныбжыкӀӀэхэр дзэ кӀу-
лыкӀум шӀгъӀӀнхэм, дзэ-патриотическӀэ пӀуныгъӀэм шъуилахышхӀо
ахӀшӀошӀыхъӀ.

УӀашыгъэ КӀуачӀӀэхэм ястратегиякӀӀэ ипхырышӀынкӀӀэ, джырӀэ уахъ-
тӀэм диштӀэрӀэ дзӀэм изӀэхӀӀӀнхӀӀэ, дзӀэм кӀулыкӀу шахыным нахъ
кӀӀӀгъӀэгущӀӀгъӀӀнхэмкӀӀэ, лъӀпкӀ шӀынӀгъӀончӀагъэр гъӀӀытгъӀӀнхэмкӀӀэ
Урысыем иӀшӀхътетхэм пшӀӀӀэрӀыгъэу кышъуфӀащӀыгъэхэр гъӀхъагъэ
хӀӀӀӀӀ зӀрӀӀӀшӀӀӀгъушӀхӀтхэм сицыхъӀэ тӀӀ.

ДзӀ пшӀӀӀӀӀхэр, Конституцием кыдидӀыгъӀӀӀ пшӀӀӀӀӀхэр дӀгъӀоу
зӀрӀжыгъӀацӀкӀӀӀрӀэм пае лъӀшӀӀу сызӀрӀшъуфӀӀӀрӀӀрӀ шӀӀӀӀӀӀ. Мы мэфӀкӀ
мафӀэм сышъуфӀӀӀӀӀӀ сӀӀӀӀӀгъу псауныгъэ пӀыгъэ, шӀыӀӀӀӀ-псӀӀӀӀӀ дӀгъу
шъуилаӀнӀӀу, ти ХӀгъӀӀгъушхӀо — Урысые Федерацием пае шъуикӀулыкӀу
гъӀхъагъэхэр шӀышъушӀыӀнӀӀ!

Адыгэ Республикэм и ПрезидентӀу ТХЪАКӀУШӀЫНӀ Аслъан

ГУМӀКӀЫГЪОХЭР ПСЫНКӀӀУ ДӀГЪӀЗЫЖЫГЪӀНХӀА ФАЕ

Адыгэ Республикэм иминистрӀ-
хэм я Кабинет зичӀзыгу игъӀӀӀ-
тыгъӀэ зӀхӀысгъӀоу тыгъуасӀэ иӀагъэр
АР-м и ПрезидентӀу ТхъакӀушӀынӀ
Аслъан зӀрищӀагъ.

ПовесткӀэм итыгъэ ИофӀгъуи-
блым ащӀышӀӀу апӀу зытегушӀыӀа-
гъэхэр чӀыгу лахъхэр къэралыгъо
кадастрӀэ учётым хӀгъӀӀӀӀгъӀӀнхэм
епхыгъэ ИофӀгъоухэр арых. Мыш
фӀгъӀхъыгъӀӀу доклад кышӀыгъ
АР-м псӀӀӀӀӀ-коммунальнӀэ, транс-
портнымкӀӀэ, псӀӀӀӀӀ-коммунальнӀэ
ыкӀи гъӀоу хъызмӀтхэмкӀӀэ имини-
стрӀу Валерий Картамышевым. Ащ
кызызӀрӀхыгъӀыгъӀӀгъӀӀӀ, чӀыпӀӀэ
зыгъӀӀӀӀӀӀжыным иорганхэм
Къэралыгъо корпорацием —
псӀӀӀӀӀ-коммунальнӀэ хъызмӀтым
щыкӀӀӀӀ реформӀхэм ИпӀыӀӀгъу
афӀхъуӀгъӀӀнхэмкӀӀэ Фондым икӀӀ-
кӀуапӀӀӀхэм кӀахӀкӀыӀӀрӀ мылӀкӀу
ИпӀыӀӀгъу кызыӀӀкӀагъӀӀхъаным
пае чӀыгу лахъхэр къэралыгъо ка-
дастрӀэ учёт шыгъӀӀнхэм фӀшӀ
чӀыпӀӀэ бюджетхэм ямылӀкӀу кы-
хахыӀӀрӀ ахъщӀӀӀӀ ИофӀхъабзӀхэр
зӀрӀӀӀшӀӀӀхышӀтхэм фӀгъӀхъыгъэ
шӀӀӀхъӀ-правовой актхэр 2008-рӀ
ильӀӀӀӀ кышӀгъӀӀжыгъӀӀӀу аш-
тагъӀх. МуниципальнӀэ образова-
ниехэм кӀагъӀхъазырыгъӀӀ докумен-
тациер Фондым ИӀкӀагъӀхъагъ. Ау
чӀыпӀӀэ зыгъӀӀӀӀӀӀжынын орган-
хэм ашӀыгъӀэ унашӀӀӀхэр икӀу фӀ-
дизӀӀу гъӀӀӀӀӀӀӀӀхӀӀ зӀрӀӀӀхурӀӀр
кыхӀгъӀӀшӀыгъӀӀнхэм фае. ДжырӀэ уахъ-
тӀэ ехъуӀӀӀу муниципальнӀэ образо-
ваниехэм ашӀтӀӀӀ шӀӀӀхъӀ-право-
вой актхэр 2011-рӀ ильӀӀӀӀ кышӀ
мазӀм и 1-м ехъуӀӀӀу гъӀӀӀӀӀ-
гъӀӀӀӀхӀ фаеу кыдӀелыгъӀтӀ, ау ар
зӀшӀӀӀхыгъӀэ зӀрӀӀӀхышӀтхэмкӀӀэ
упӀӀаӀӀӀ кӀӀӀӀӀ. ГушӀыӀӀм пае,
Адыгеим ит кӀатыбӀӀу зӀтет унӀ
1536-м шышӀӀу чӀыгу лахъхӀу ка-
дастрӀэ учётым хӀгъӀӀӀӀӀӀгъӀӀхэр
494-рӀ мӀхъу ныӀӀӀ. ИофӀр кӀӀӀ-
гъӀӀӀӀӀӀӀхэр ащӀышӀ УФ-м
оборонӀӀӀӀӀ и МинистертвӀрӀ
ОАО-у «Урысыем имӀшӀӀӀоу гъӀ-
гъушӀ» зыфӀӀӀӀрӀмрӀ атетхӀгъӀ

чӀыгу лахъ 89-мрӀ ахэм атет унӀхэмрӀ
муниципалитетхэм зӀрарамыт-
жыӀӀрӀ, а унӀхэм ачӀӀӀс цӀыфхэм
чӀыгу лахъхэр зӀдырӀӀу агъӀӀӀын
зӀрамылӀӀӀӀрӀрӀ. ПсӀӀӀӀӀ кодек-
сым ыкӀи УФ-м и ПравительствӀ
мы лъӀӀӀӀӀхэмкӀӀэ унашӀӀу
ашӀыгъэхэр гъӀӀӀӀӀӀгъӀӀнхэм пае
амалӀу шыӀӀхэр зӀкӀӀэ гъӀӀӀӀ-
гъӀӀӀхӀ фаеу В.Картамышевым
кыӀуагъ.

ИофӀгъоу кӀаӀӀыгъӀӀр кызы-
рыкӀоу зӀрӀӀымытыр ТхъакӀу-
шӀынӀ Аслъан кыхыгъӀӀшӀыӀ, ми-
нистерствӀхэм, муниципальнӀэ
образованиехэм, чӀыпӀӀэ зыгъӀӀӀ-
шӀӀӀжынын органхэм, нӀмыкӀ струк-
турӀхӀу ащ фӀгъӀӀӀӀӀхэм яӀоф-
шӀӀӀ нахъ агъӀӀӀӀшӀыӀнӀу кӀафигъ-
пытагъ. УФ-м оборонӀӀӀӀ и Ми-
нистерствӀрӀ акционер обществӀу
«Урысыем имӀшӀӀӀоу гъӀоушӀ»
зыфӀӀӀӀрӀмрӀ альӀӀӀӀӀӀӀ кӀӀу-
цугъэ гумӀкӀыгъоухэр охътабӀ
тырамыгъашӀӀу зӀшӀуахыӀнӀу
пшӀӀӀӀӀ кӀафигъӀӀуцугъ.

НӀужым муниципальнӀэ образо-
ваниехэм япӀӀӀхӀу гушӀыӀӀр зыш-
тагъӀхэр непӀэ ехъуӀӀӀу чӀыгу
лахъхэм якадастрӀэ учёт зӀрӀӀӀх-
шӀӀӀрӀм, щыкӀагъӀӀу шыӀӀхэр да-
гъӀӀӀжыным пае ИофӀгъоу
зӀшӀуахыӀхэрӀм кӀагӀушӀыӀагъӀх. И-
льӀӀӀӀу тызыхӀӀӀм ыкӀӀӀхэм анӀӀ
гумӀкӀыгъоу шыӀӀхэр дӀгъӀӀӀ-
жыгъӀӀхӀ зӀрӀӀхышӀтхэмкӀӀэ Прези-
дентӀу кӀагъӀӀгъуагъ. КъӀӀӀӀгъӀн
фае КрасногвардейскӀэ ыкӀи ШӀӀу-
джӀӀн районхэм мы лъӀӀӀӀӀӀӀӀ
кӀагӀӀӀрӀрӀ зӀкӀӀэ 2009-рӀ ильӀӀӀӀм
зӀрагъӀӀӀӀӀӀӀ.

Конкуренцием зӀгъӀӀушӀӀом-
бгъуӀгъӀӀӀм ипрограммӀэ зӀхӀӀагъэ
зӀрӀӀхурӀм, хъакулахъхэм, бюд-
жет планированием альӀӀӀӀӀӀӀ
зӀшӀӀӀхыгъӀн фӀе ИофӀгъоухэм яп-
роектхэм, нӀмыкӀ ИофӀгъоухэм
зӀхӀысгъӀом хӀӀӀӀӀагъӀхэр атегу-
шӀыӀагъӀх, унӀшӀӀо гъӀӀӀӀагъӀх-
рӀ ашӀыгъӀх.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

ЦЫФХЭР КЪЭЗЫГЪЭНЭЖЫРЭ КЪУЛЫКЪУ

Джары тызӀреджагъэр тищыӀӀныгъэ мӀ-
хъӀӀӀ ин дӀдӀэ щызыубытыгъэ кӀулыкӀоу
Урысые Федерацием ошӀӀ-дӀмышӀӀэ Иоф-
хэмкӀӀэ МинистерствӀм и ГъӀӀӀӀӀӀӀӀӀу
АР-м шыӀӀм фӀгъӀхъыгъӀӀэ гъӀӀӀӀ гӀадзӀу я
3 — 6-рӀ нӀкӀубгъоухэр зыубытыгъӀхӀу непӀ
кышӀуфӀӀдгъӀхъазырыгъӀм.

ПсыкӀиуным, машӀом, чӀыгусысыным,
заом цӀыфхэр шыухъумӀгъӀӀнхэм, нӀмыкӀ
ошӀӀ-дӀмышӀӀэ Иофхэм адӀӀӀжыӀӀр кӀулы-
кӀум нахъ игъӀӀӀӀӀӀӀу тыкӀытегу-

шыӀӀӀӀ шыӀӀӀӀӀу итхъухъагъ. ЦыфыбӀ дӀ-
дӀмӀ апӀӀ кӀӀӀӀӀӀӀӀжыӀӀр кӀулыкӀушӀӀӀм
ар атефӀу тӀ тӀлыгъӀэ ыкӀи мӀзишӀым зӀ ащ
фӀдӀ гъӀӀӀӀ гӀадзӀ кышӀуфӀӀдгъӀхъазырыгъӀ
тшӀышӀт. Ащ Иоф дӀзышӀӀӀрӀр тижурналист
ИӀӀӀӀӀӀу Хъут НӀфсӀт. Мы гъӀӀӀӀӀӀӀӀм
иӀофшӀӀӀн кышӀушӀыӀыӀӀӀӀӀӀу, ем шъуи-
ухъумагъӀӀу е ащ фӀгъӀхъыгъӀ гукъӀыжъ
гъӀшӀӀӀӀӀӀӀнхэр шъӀӀӀӀӀхэм кытфӀшӀутх,
ахӀми тигъӀӀӀӀ чӀыпӀӀӀ шӀаубытышӀт.

ДӀРБӀ Тимур

МэкъэгъӀу

2010-рӀ ильӀӀӀӀм иятӀӀӀӀӀрӀ мӀзих гъӀӀӀӀӀӀӀӀхӀгъур макӀӀо!

«АДЫГЭ МАКЪЭМ» ИНЫБДЖЭГЪУ ЛЪАПӀӀӀХЭР!

ФедеральнӀэ почтӀэм икӀутамӀу Адыгэ Республикэм шыӀӀм иотделениехэм, ООО-у
«Адыгея-Интерсвязь» зыфӀӀӀӀрӀм икиоскхэм ыкӀи «Адыгэ макъэм» иредакция
дӀжӀ шыт киоскым лъӀпкӀ гъӀӀӀӀӀӀм шъуащыкӀӀтхӀн шъульӀӀкышӀт.

ПочтӀэм иотделениехэм индексӀу 52161-рӀ зытетым (тхъамафӀм 5 кыдӀӀкы,
нӀкӀубгъуи мӀхъу) имӀзих кӀӀтхӀапкӀӀӀ сомӀ 399-рӀ.

ИндексӀу 52162-рӀ зытетым (фӀгъӀӀӀӀӀӀӀӀ зыӀӀӀхэм апае) имӀзих кӀӀтхӀапкӀӀӀ сомӀ
380-рӀ чӀапыч 88-рӀ.

«Адыгэ макъэм» иредакция дӀжӀ шыт киоскым индексхӀу 52161-рӀ, 52162-рӀ, 14289-рӀ
зытетхэм — сомӀ 138-рӀ. (ГъӀӀӀӀӀӀӀӀм шыт щыкӀӀӀтхӀхӀрӀм ежӀхэм киоскым чӀахыжышӀт).

ООО-у «Адыгея-Интерсвязь» икиоскхэм зӀкӀӀ гъӀӀӀӀӀӀӀ сомӀ 150-кӀӀ уащыкӀӀтхӀн
плъӀӀкышӀт.

КорпоративнӀэ шыӀкӀӀм (кӀалӀу МыекъуапӀкӀӀ) тетӀу хъызмӀтшӀӀӀӀӀӀхэм, орга-
низациехэм гъӀӀӀӀ экзӀмпляр 15-м кышӀымыкӀӀу кыратхыкӀынын хъумӀ ыӀӀӀӀӀӀ сомӀ
200.

ТхъамафӀм зӀ кыдӀӀкыӀӀр бӀрӀӀскӀшхӀо номерӀу (индексыр 14289-рӀ) телепро-
граммӀр зыдӀӀышӀтым мӀзихым сомӀ 150-рӀ ыӀӀӀӀ.

ШыкӀӀӀӀӀ лъӀпкӀ гъӀӀӀӀӀӀм!

Хэгъэгъу ззошхом ия 65-рэ илъэс ипэгъокI ВЕТЕРАНХЭМ УНЭХЭР АФАЩЭФЫГЪЭХ

УФ-м региональнэ хэхьоныгъэхэмкIэ иминистрэу Виктор Басаргиным тыгъуасэ видеоконференцие зэхичгъагъ. Хэгъэгъу ззошхом иветеранхэм ыкIи ащ сэкъатныгъэ хэзыхыгъэхэм зычIэсыгъэхэ унэхэр ятыгъэнхэр зэрэзэхэщэгъэм ар фэгъэхьыгъагъ. Видеоконференцием хэлэжыгъэх Адыгэ Республикэм ИофшIэнымкIэ ыкIи социальнэ хэхьоныгъэхэмкIэ иминистрэу Наталья Широковар, АР-м псэолъэшIынымкIэ, транспортнымкIэ, унэ-коммунальнэ ыкIи гъогу хъызмэт-хэмкIэ иминистрэу игуадзэу Хьаткьо Рэмзан.

Хэгъэгъу ззошхом иветеранхэм ыкIи ащ сэкъатныгъэ хэзыхыгъэхэм унэхэр ятыгъэнхэр УФ-м исубъектхэм зэрэзэхэщэгъэ шыкIэм Виктор Басаргиным зыщигъэгъозагъ. Анахъэу ащ ыналэ зытыригъэтыгъэр зипшъэрылхэр игъом зымыгъэцкIэрэ шьолъырхэр ары.

АР-м ИофшIэнымкIэ ыкIи социальнэ хэхьоныгъэхэмкIэ иминистрэу Наталья Широковар кызыриуагъэмкIэ, Адыгэ РеспубликэмкIэ Хэгъэгъу ззошхом иветеранхэм ыкIи ащ сэкъатныгъэ хэзыхыгъэхэм зычIэсыгъэхэ унэхэр ятыгъэнхэмкIэ республикэм планэу кыфагъэуцугъэр игъом ыгъэцкIагъ. Мы Иофыгъом пэуагъэхъанэу федеральнэ бюджет-

тым имылькыу сомэ миллион 53-рэ мин 540,1-рэ Адыгейм кыфатIупшыгъагъ. Ащ шыцъу сомэ миллиони 5-рэ мин 277,0-р 2008-рэ илъэсым, сомэ миллион 48-рэ мин 263,1-р 2009-рэ илъэсым алэ кырагъэхъагъ.

Ветеранхэм псэупIэ амалэу ялэхэр нахьышIу шыгъэнхэм ехьылIэгъэ Указ УФ-м и Президент 2008-рэ илъэсым жьоныгъуакIэм и 7-м кыдыгъэкIыгъагъ. Хэгъэгъу ззошхом иветеран нэбгырэ 49-мэ Адыгейм ащ фэдэ фитыныгъэхэр щыраIэх. Непэрэ мафэм ехьулIэу субсидиеу кыфатIупшыгъэхэмкIэ Хэгъэгъу ззошхом иветеран 43-мэ зычIэсыгъэхэр арагъэгъотыгъэх.

ЗэкIэмкIи ащ сомэ миллион 30 фэдиз пэIухъагъ. Ау джыри Хэгъэгъу ззошхом иветеран нэбгыришмэ зычIэсыгъэхэ унэхэр зэрэщыкIагъэхэр кызылIотыкIырэ тхылхэр тIэкIу гужъуагъэу къатыгъэх. Ахэм апае АР-м иминистрэхэм я Кабинет республикэ бюджетым шыщ ахъшэу сомэ миллионрэ мин 700-рэ кыфатIупшыгъ.

Хэгъэгъу ззошхом иветеранхэм унэхэр ягъэгъотыгъэнхэмкIэ ыкIи псэупIэ амалэу ялэхэр нахьышIу шыгъэнхэмкIэ 2005-рэ илъэсым гъэтхапэм и 1-м нэс чэзыум хэуцагъэхэм ялэIухэр 2010-рэ илъэсым мэлылфэгъум и 15-м нэс зэшIуахынхэу мэгугъэх.

КИАРЭ Фатим.

АДЫГЭ РЕСПУБЛИКЭМ И КЪЭРАЛЫГЪО СОВЕТ — ХАСЭМ

Икъулыкъу пшъэрылхэр еIолIэнчъэу зэригъэцкIэхэрэм, правопорядкэмрэ законностымрэ ягъэпытэн иIахьышхо зэрэхишIыхэрэм апае Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ фагъэшъошагъ **Абрэдж Заур Аскэр ыкIом**, Адыгэбэлэрэ Теуцожь районымрэ хэгъэгъу кIоцI ИофхэмкIэ яотдел ипашэ игуадзэ, следственнэ отделением ипашэ.

Илъэсыбэ хъугъэу шIуагъэ кытэу культурэм изыкыгъэгIэтын зэрэфэлажъэрэм, ГъэIорышIапIэм Иофэу зэхичгъэрэм ышъхъэкIэ иIахьышхо зэрэхишIыхэрэм афэшI Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ фагъэшъошагъ **Теуцожь Марыет Андзаур ыпхъум**, муниципальнэ образованиеу «Теуцожь районым» иадминистрации культурэмрэ киномеркIэ и ГъэIорышIапIэ испециалист шъхъалэ.

ПенсиехэмкIэ фондыв шьущегъэгъуазэ

ПЕНСИЕМ ИГЪУСЭУ АРАТЫ

Мэлылфэгъум и 1-м кышыублагъэу пенсиехэр алъызыгъэлэсыхэр организациехэу тиреспубликэ итхэм ТекIоныгъэр кызыдахыгъэр илъэс 65-рэ зэрэхъурэм ехьылIэгъэ зэтыгъо ахъщэ тынхэр пенсиехэм ягъусэу ветеранхэм алъагъэлэсых.

ЗэкIэмкIи зэтыгъо ахъщэ тынхэр зэрэтынхэу Адыгейм исхэр нэбгырэ 13746-рэ мэхъух. Ахэм ащыщхэу нэбгырэ 8888-м сомэ 1000 зырыз, нэбгырэ 4858-м сомэ 5000 зырыз аратышт. Пенсиихэр алъызыгъэлэсыхэр организациехэм, ахэм ащыщых почтэр, ООО-у «Пенсиехэр кызыхъахырэ Гупчэр» ыкIи чIыфэт организациехэр, УФ-м ПенсиихэмкIэ ифонд иорганхэм зэкIэмкIи аратышт сомэ миллион 33-рэ мин 178-р афарагъэхъыгъ ыкIи ахъщэр ятыгъэным ищыкIэгъэ тхылъ псэури ипалгъэм ехьулIэу алэIагъэхъагъ.

КIэупчIэнхэу имышыкIагъэу, юбилеим телъытэгъэ ахъщэр цIыфхэм араты. Арэу щытми, фитыныгъэу ялэхэр зыгъэунэфырэ тхылхэр бэмышIэу цIыфхэр социальнэу ухъумэгъэнхэм иорганхэм кыIызыхыгъэхэм е мэфэ благъэхэм кызыратынэу щытхэм заявленииехэмкIэ ПФР-м ичIыпIэ органхэм зафагъэзэн фае. Хэгъэхъожьын шыкIэм тегъэпсыкIыгъэу финанс заявкэ затыхэрэ ыкIи зэтыгъо ахъщэ тынэу зыкIэлъэIугъэхэр кызыIэкIэхъэхэрэ нэуж списокэ шъхъалэм хэфэнэу мыхъугъэхэм зэтыгъо ахъщэ тынхэр аратыштых.

ПФР-м и Адыгэ республикэ Къутамэ ипресс-къулыкъу

БГЪЭХАЛЪХЪЭХЭР АРАТЫЖЪЫГЪЭХ

Пэнэжыкыкое чIыпIэ псэупIэм чылэгъуитф хэхъэ. Ахэм ащыцъу Пэнэжыкыуае заом иветеранэу дэсыжыкы нэбгыриш ныIэп — Пэнэшъу Арамбый, Пэнэшъу Хьэнахъу, Тыгъужь Мыхъамод. Адрэ къуаджэхэу Нэшъукъуае, Нэчэрэзые, Пшы-кыйхаблэ, къутырэу Колосым заом хэлэжыагъэ адэсыжъэп.

Арэу щытми, зигугъу кьэтшыгъэ чылагъохэм тылым Иоф шызышIэгъэ нэбгырэ 220-рэ ащэпсэу. Ахэм заом ибэлахыи, гъэблэшхом итхамыкIагъуи апэкIэкIыгъ, нэмыц техакIохэр тиадыгэ шьолъыр зырафыжыкыхэм, ахэм зэщагъэкъогъэ мэкъу-мэщыр, чылагъохэр зыпкэ изыгъэуцожыгъэхэм ахэтыгъэх.

Бэ зигугъу шIукIэ кьэпшынуэу зытефэхэрэр. ЗэкIэми ацIэ кьелогъуай. Ауми а лъэхъэнэ кьинэу, цIыфхэм ащыгъыштыр хэгъэкIи, ашхыштыр икыоу амыгъотэу зыщэтым зылгъэкI кьэ-зымыгъанэу, хьалэлэу лэжыагъэхэу, ТекIоныгъэр кызыдахыгъэр илъэс 65-рэ зэрэхъурэм фэгъэхыгъэ бгъэхалъхъэхэр зэратыгъэхэр шIукIэ тыгу кьэдгъэкIыжыынхэр яфэшъуаш.

ПэнэжыкыуаекIэ апэу зыцIэ кытфыраIуагъэхэм ащыщых БрантIэ Щамсудинэ, Тыгъужь Исмахылэ, ЕхьулIэ Къутасэ, Тыгъужь Хьисэ, Хьот Андзаур, Хьут Къадырбэч. Пшы-кыйхъаблэки заом Iутхэм акIыб дэтыгъэх Хьакъуй Мухьдинэ, Шэуджэн Дэхэкоз, Хьакъуй Нурбый, Хьакъуй Гошмафэ, Сулейманов Нурыет. НэчэрэзыекIэ — Бэшкэко Къадырхъан, Бэгъ Айшэт, Хьуажэ Юсыф.

Бэ зыцIэ кьеплоныр зифэшъуашэр. Гъэнэфагъэ зэкIэми алъэкI кызырамыгъэнагъэр, текIоныгъэр кызыщыдахышт мафэр кьэгъэблэгъэным, мамыр шыIакIэм Iууцожыынхэм цIыкIуи ини зэкIэ тикъэралыгъошхо исхэр алэ зэкIэдзагъэу зэрэфэбэнагъэхэр. Ащ осэшхо фэпшынуэу щыт. Джары ТекIоныгъэр кызыдахыгъэр илъэс 65-рэ зэрэхъурэм фэгъэхыгъэ медальхэр ыпшъэкIэ зигугъу кьэтшыгъэхэ заом иветеранищырэ тылым шыIэгъэ нэбгырэ 220-мрэ кьазкIыфагъэшъошагъэхэр ыкIи чIыпIэ коим ипашэхэр ахэм афэгъушIохэзэ бгъэхалъхъэхэр закларатыжыгъэр.

НЭХЭЕ Рэмзан.

Темыр Кавказыр ЗЫЩЫЩЫР АГЪЭУНЭФЫГЪ

Гъэтхапэм и 29-м кьалэу Москва, метроу «Лубянка» зыфиIорэм ежымы зыкышщигъэожи, нэбгырэ пчъагъи лажъэ ямыIэу зыукIыгъэхэ бзылфыгъэ ныбжыкIэр федеральнэ структурэхэм ялофышIэхэм ихъадэкъупшъхъэхэмкIэ зыщыщыр кьагъэнэфагъ. Ар Дагъыстан кышыхъугъ, ыцIэр Мариам Шагибова, илъэс 18 нахъ ыныбжъэп.

Лъэпкэ комитетэу терроризмэм пэшIуекIорэм ифедеральнэ штаб макъэ кызыэригъэлурэмкIэ, ар Дагъыстан щыхъушIэгъэ бандит купмэ ащыщ горэм ипэщэгъэ Магамедали Вагановым ишъхъэгъусагъ.

ЗЫКЫНЫГЪЭР АГЪЭПЫТЭ

Темыр Осетиер. Урысые Федерацием кьэралыгъор кьэухъумэгъэнымкIэ иминистрэу Анатолий Сердюковымрэ республикэм ивоеннэ ведомствэ ипашэу, генерал-лейтенантэу Юрий Танаевымрэ мы мэфэ благъэхэм Москва шызэлукIэштых. Министерствэм ипресс-къулыкъу кызыэриIорэмкIэ, Ю. Танаевыр зипэщэ дзэ къулыкъушIэ купымрэ А. Сердюковымрэ зытегушIэштхэр Урысыемрэ Темыр Осетиемрэ зыкIыныгъэ зыхалэ военнэ базэ Темыр Осетием ичIыналгъэ зэрэщагъэпсыщыр ары.

ИЛЪЭСИЩКIЭ ФЫЗЭБЛАХЪУГЪ

Темыр Осетиер. ГИБДД-м иIофышIэхэм ащыщ горэ Темыр Осетием шагъэтIысыгъ. Ар кызыхэкIыгъэр кыгъэуцугъэ машинэм ис водителем къуалъхъэу сомэ мин кызыэрэIихыгъэр ары. Республикэм ипрокуратурэ кызыэриIорэмкIэ, а милиционерыр ыпэкIи ащ фэдэ IофкIэ судым ращэлэгъагъ, пшъэдэкIыжыр условнэу тыралъхъэгъагъ. Ау ащ акъыл хихыгъэп ыкIи изекIуакIэ зэрэмыгъэрэзым ригъэгупшысагъэп. Тыралъхъагъэр шIуабэу зыкIэдэум, республикэм иапшъэрэ суд ар илъэсищкIэ кыфызэблихъугъ. Ащ нэмыкIэу кымылэжыгъэ ахъщэр зикIэсэ кIалэр кьэралыгъо кIоцI органхэм ясатыр илъэсищэ Иоф шышIэн фимытынэу унашъо ашIыгъ. А илъэсищыр милиционерым хьапсым щигъэкIошт.

МЭКЪЭГЪЭУ

Урысые Федерацием и Къэралыгъо Думэ гъэсэнныгъэмкIэ и Комитет «КIэлэегъэджэ гъэсэнныгъэм исистемэ гъэкIэжыгъэным норматив правовой лъапсэ егъэгъотыгъэныр» зыфиIорэ темэмкIэ парламент едэлунхэр видеокъэгъэлэгъон шыкIэм тетэу 2010-рэ илъэсым мэлылфэгъум и 13-м сыхъатыр 14.00-м зэхещэх.

Видеокъэгъэлэгъоныр Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм ия 42-рэ кабинет щыкIошт.

Сыхъатыр 13.00-м кышыублагъэу видеокъэгъэлэгъоным хэлэжъэштхэр атых.

ЦЫФХЭР КЪЭЗЫГЪЭНЭЖЬЫРЭ КЪУЛЫКЪУ

«СИЩЫІЭНЫГЪЭ ЗЭРЭЩЫТЭУ ГЪЭШІЭГЪОНЭУ МАКІО»

— Мурат, кІалэхэр, зэкІ пІоми хъунэу, яцІыкІугъом летчик е космонавт хъунэу фаех, ау зыкызаІэ-тыкІэ, нахьыбэм нэмыкІ сэнэхъатхэр кыяхахы. Летчик сэнэхъатхэр уицІы-кІугъом кыищыублагъэу укІэхъопсыщыгъэу кы-хъыгъа, хъауми ауицтэу зныфага?

— Сэри сицІыкІугъом летчик е космонавт сыхъунэу лъэшэу сыфэагъ, ау ар кыыз-дэхъуном сегупшысэщыгъэп, сыщыгугъыщыгъэп пІоми нахъ тэрэз. ЕджэпІэ ужым сиыбджэгъоу сэ сапэ зы илээскІэ итэу кызыу-хыгъэм, авиационнэ учили-щэу Армавир дэтым тызэ-дакІо шІоигъоу кызысеІом дезгыашти, джауицтэу тшы-гъэ. Ушэгынэу ищыкІэгъэ пстэуми тапхыркыгъ, ау си-ныбджэгъур ипсауныгъэ изытеткІэ а сэнэхъатым фэ-мыкызырэу алгытагъ, сэ саштагъ. Джащ тетэу истре-бительхэм явацие сыхъ-фэнэу хъугъэ.

— НахьыпкІэ къулыкъу зыщыпхыгъэмрэ непэ бгъэцакІэрэмрэ зыкІи зэфэ-дэхън, ау тІури зэрэмы-псынкІэр къэшІэгъауае, гъэшІэгъонхъуи кыищыло-шы. О сьдэуицтэу уеплы-ра?

— Истребительнэ авиаци-ем къулыкъу шысхыныр сшІогъэшІэгъоныщыгъ, сьзІэпщыгъыгъ, ау, шып-кыу кыэсІон, психологиче-ску кыиыгъ. Анахъ угуы-тэу зыолгыгъэжымы, укы-мъшгъэнэу хъуштыгъэп. Арэу шытми, тыныбжыкІагъ, пстэури зэдгъэшІоным, ты-ушэтыным тыпылгыгъ, апэ титыгъэу, анахъ лъагъэхэм, анахъ чыжъэхэм, анахъ дэ-гъухэм тащыщыгъэу тыфэагъ. Ащ тыфэбанэщыгъ, тыгу шыгъэ горэ кыиыгъэжымы, псынкІэу тшыгъупшэжы-щыгъ, ащ тыкыгъэууц-щыгъэп. КъэсшІэгъы Аф-ганистан къулыкъу шысхы-нэу лъэшэу сьзэрэфэагъэр. Училищыр къэсымыухызэ тидзэхэр кызырэрэщыжы-гъэхэр ары сызыгъэохъуга-гъэр. Джы шыІэныгъэм, кыбздэхъащыгъэр фэдэу, ащ «пэчынгъэ нэпкъым сыты-рихъагъ». Сыда пІомэ, шъори шъушыгъэзэн фае, граждан-скэ оборонэр истребительнэ авиацием пэшІукІорэ къу-

УФ-м и МЧС АР-мкІэ и ГъэІорышІапІэ ипа-ицэу, полковнику Гъунэ-жыкыо Мурат «ицІы-пІэ ит» зыфалохэрэм ащыщ. ИцІышІэн хэ-иыкІ ин фыриІэу, ыгуи ынси етыгъэу зэригъэ-цакІэрэр, зыгъэпсэфы-гъо уахътэми ипшэ-рылхэр зэрэщымыгъуп-ицхэрэр ары ауицтэу озыгъаІорэр. УпчІэ сьдигъо ептыгъэми джэуап фыриІ, кыи чІыпІэ ифагъэм уебгъу-кІоныр анахъ дэуу цы-фым кыиыфэцтхэм ащыщэу елгытэ, сьд фэдэ Іофи хэІыпІэ кыиыфэгъотышгъ. ИцІышІаІэ цыгъуазэхэм «спасатель ищыпкы» аІо. Мурат джырэблагъэ гуицІэгъу тызыфэхъум кызырэрчІыкІыгъэмкІэ, ищыІэныгъэ рипхыгъэу кыиыгъэжыгъэ сэнэхъ-атэу, илээсыбэрэ къулыкъу зыщыпхыгъэр нэ-мыкІ. Непэ шІофишІэн зэригъэцакІэрэр кы-зыдэлгытэкІэ, ар шІошгъэхъугъуагъ.

Кызыщыгъэу Мыекыуапэ ия 10-рэ гурым еджэпІэ кызысхыу ар Анишэрэ военнэ авиа-ционнэ училищэу Армавир дэтым кІуагъэ. Ащ ыуж ПВО-м и Тбилисскэ армиэ къулыкъу цы-хыгъэу агъэкІуагъ. Авиацием истребитель-хэм яполк а уахътэм Азербайджан икІэлэ шхъаІэу Баку дэжэ цытыгъ. 1995-рэ илээ-

лыкыоу, цыфхэр кыиыхъумэщ-тхэу аІуи зэхашгъагъ. Арэу шытми, сиІофишІэн шІу сы-мылгыгъоу сІон слэкІыщтэп. Гу-зэжыгъу чыпІэ ифэгъэ цыфхэм уяолІэ зыптын фаеу зэрэхъуэр ары сэркІэ къэзыгъэхылырэр. КІэкІэу кыпІон зыхъукІэ, мо-ральнэу кыи.

— Летчик-испытательм сыда анахъ шхъаІэу хэлъын фаер?

— Гуытагъэ, гушхуагъэ хэ-лъын, и Родинэ, икІэралыгъо шІу ыльэгъунхэ, афэшпыкыэн фае. Тэ тилыгъан патриотизма-гъэр лъэшэу кыиыгъэжыгъэу цытыгъ. Арышъ, джа зыцІэ къесІуагъэхэм тэркІэ осэшхо ялагъ.

— МЧС-м къулыкъу щып-хыным сыда адэ ищыІагъэр?

— Цыфыгъэрэ гуІэгъуны-гъэрэ. Цыфхэм ІэпыІэгъу уафэхъуном, чыпІэ кыи ифа-гъэм уемыбгъукІоным угукІэ уфэхъазырын фае.

— 2008-рэ илээсым Грузи-ем зао Осетиэ кызырешІыІэм ІэпыІэгъоу республикэм ытІу-ныгъэр афэшъуцэгъагъ, цыфхэр кыиыуцыгъагъэх, яІофхэм язытет нэрылгъэу

сым нэс Мурат ащ къулыкъу цыхыгъ. Летчик кызырэр-кІоу ригъэжыгъагъ, нэужым звеном ико-мандирыгъ, полкым икомандир игуа-дзэщыгъ, само-летхэр зыцауиш-тырэ станицем ипа-ицэ игуадзэу агъэнэ-фэгъагъ, нэужым летчик-ушэтакІо хъугъэ, станице-ми пацэ фашІыгъ. СССР-р зэхъыжы, къулыкъу зыщыпхы-рэр Урысыем имы-

ежэ зэхъур ары и Родинэ кызыгъэжыгъэр. 2000-рэ илээсым нэс запасым ищыІэ офицерыгъ, а илээсым МЧС-м исатырхэм ахэфэнэу хъугъэ, 2007-рэ илээсым кыиыгъэжыгъагъэу ГъэІоры-шІапІэм ипацэ.

Мурат къулыкъоу ыхъырым кыиыфэгъуу-рэ ищырлыгъэр гушхуагъэрэ лІыбІэнагъэрэ хэлъэу, нэмыкІхэмкІэ ищысэтехыпІэу зри-гъэцакІэхэрэм, зипцІэ ГъэІорышІапІэм кыгъэ-лэгъон дэгъухэр илэнхэм чанэу зэрэдлагъэ-рэм афэшІ ордэнэу «За заслуги перед оте-чеством» зыфІлорэм имедалэу я II-рэ степе-ни зІэр кыиыфэгъэшъошагъ. Джырэблагъэ ащ зыІудгъаІи, тиупчІэхэм яджэуап кыиыты-жыгъэу телгъуагъ.

кыиыуфэхъуагъ. Сыда о пшхъэкІэ кыиыгъэжыгъэми уз-щыгъуазэ хъугъэми узэрагъэу-шысэгъагъэр?

— Къэтлэгъуагъэр гугъэу-зыгъ, ащ уфэгуйтІоу уебгъукІон, цыфхэм пІэ афэмыщэин пІыкІыщыгъэп. ЧыпІэ кыи дэдэ итыгъэх, псэукІэ амал гори яІэжыгъэп пІоми хъуконыгъэ хъуштэп. Сэ сишІошІкІэ, Осети-ем кыиыщыгъэу кІуаІэу, амалэу тІлэр зыфэдиным джыри зэ тыригъэушысэжыгъ, на-хыбэу тыналэ зытедгъэтын фае-хэр, шІокІ имыІэу елбэтэу дгъэпкІэщыгъ, тызыфэхъазырын фаер кыиыгъэжыгъэу гъэх. ТэркІэ ар «тренировкагъ».

— Мурат, сыда уищыІэ-ныгъэ оркІэ анахъ гъэшІэгъонэу, гъм кыиыжыгъэу кыиыхъуагъ-гъэр?

— Шыпкыэр пІощтмэ, сищы-Іэныгъэ зэрэщыгъэу гъэшІэгъонэу макІо, зыгорэ кыиыгъэжыгъын слэкІыщтэп. Мафэу кызгъа-шІэрэ пэпчэ сыгу кыиыжыгъын гъэшІэгъон горэ кыиыфэхы сшІошІы. Сызщыгъэу хъуэрэп.

— Гъэпсэфыгъо уахътэ кыиыгъэхІа?

— КысфыхэкІы. Шыпкыэ,

тыздэщыІэр зымы етымыгъэ-шІэн, телефоныр дгъэкІосэн, зя-тымыгъэгъотын тыфитэп. Зыго-рэ кыиыжыгъэу такыкыишІым кыиыІоІІ МЧС-м и Гулчэ тыте-он фае. Арышъ, ар гъэпсэфы-гъокІэ зымылгытэхэрэр шыІэх. Тэ тесэжыгъэщ, сыхъат заулэм кыиыфэмыгъэхэу, кыиыгъэжы-хъухэм, зыпарэми тыримыщы-кІэгъэжэ фэдэу кыиыщыгъэу.

— Пхъэшагъэ зыхэлэ пацэу зыолгытэжыа?

— Шыпкыэр пІощтмэ, зы-слыгъэжыгъэрэ. Демократична-гъэр кыиыгъэжыгъэу сІощт. Цыфэу Іоф зыдапшІэхэрэм япшэрыл-хэр амыгъэцакІэхэу, яІлорэр ах-мыхъэу е афызшІомихыгъэ ары пхъашэу угуишІэн е узекІон фаеу зыхъуэрэ. Сэ сшхъэкІэ а чыпІэм умакыэ кыэолэткІэ, уишэн кыэогъэлагъокІэ, ишІуа-гъэ кыэмыкІонэу сэлгытэ. Зи-пшэрылхэр зыфэмыгъэцакІэу, еІлорэр зыхэмыхъэрэм иІоф-шІапІэ зэблхыгъэу еІлор фае. Сэ Іоф зыдасшІэхэрэм ащ фэдэ зэрэхэмыгъэр теубытагъэ хэлъэу кыэсІон слэкІыщт. Арышъ, сыхъэшэн ищыІагъэгоп.

— ШыІэныгъэ гъогу кыэ-пІэгъэм «урылгъэжыгъэм», о

уишІошІкІэ, сыда анахъэу кыиыщыбдэхъугъэр?

— Сызыфэгъэжыгъэ пстэури щыІэныгъэм джырэ нэс кыи-щыздэхъугъэу сэлгытэ, сапэ илгыр сшІэрэп. Кыыздэмы-хъугъэ закъор космосым сы-быбыныр ары. Летчик-ушэ-такІом ыуж кыиыгъэр кос-монавткэм «иеджапІ». Ащ зыфэгъэжыгъэу СССР-р зэбгырызыжы, сигухэлэ щыІэныгъэм щыпхырыс-щышъугъэп. Апэрэ адыгэ космонавт сыхъунэу сыфэагъ.

— УицІаІэ о уисэнэхъат кыиыхынышъ, о кыиыгъэжы-гъогу тхъанэу уфэгъэцтэ?

— Тхъэгъах сІоми хъу-кыоныгъэ хъуштэп. МашІом пэшІукІогъэнымкІэ кыэра-лыгъоу къулыкъум и Акаде-миеу Москва дэтым шеджэ, ящэнэрэ курсым нэсыгъ. Шыпкыэ, еджэпІэ ужым ащ чІэхъанэу фэгъэу сІон слэкІ-кыиыщтэп. Сэри зыгъэкІуа-гъэр. Хъулыгъыгъэ сэнэхъат шыпкыэу ар сэлгытэ, кІалэр дэгъоу епсыхъэ.

— Зэдэжэжэ сэнэхъатым фэмыгъэ, Іоф римышІэнэу ыІомэ?

— Сэ сишІоигъоныгъэкІэ зыгъэкІуагъэми, ауицтэу ыІомэ сыпэуцжыгъэщтэп, ащкІи де-мокротичнагъэ кыиыгъэжыгъэ-фэщт. Ау зычІэхъахэм, сэнэ-хъатэу зыфэгъэжыгъэу кыиы-кыоу нэІуагъэ зыфэхъум, зэрэфэмыгъэжыгъэ кІэгъо-жыгъ. Ежымы кыиыдеджэрэ кІалэхэми арагъэшІэрэ пстэу-ри ашІогъэшІэгъон хъугъэ, ягуапэу еджэх, гукыэу закыоу яІэр машІоу кыалэм кыи-щыгъуэрэм зэрэрамыгъэ-кІуалІэхэрэр ары. Арышъ, тинепэрэ ныбжыкІэхэми ча-ныгъэ ахэмылгыгъэу пІон пІы-кыиыщтэп. Ащ игъусэу цы-фыгъы ахэлыгъэу сэгугъэ.

— Мурат, уахътэ кыи-хэгъэкІи гуицІэгъу укы-зэртфэхъуагъэмкІэ тхъауе-гъэпсэу. УишІоигъоныгъэхэр кыиыбдэхъуицэу тыпфэлаІо.

— Шъори тхъашъуегъэ-псэу.

Сурэтым итхэр: УФ-м и Премьер-министрэу Влади-мир Путинэ Мурат кыи-фэгъэжыгъэжыгъэ наградэр кыиыретыжы.

Сурэтыр С. Сергеевым тырихыгъ.

ГЪЭІОРЫШІАПІЭМ ИТАРИХЪ

УФ-м и МЧС мыщ фэдэ статус иІэу къулыкъу зыхъуэрэ 1994-рэ илээсым кыи-щегъэжыагъ. НахьыпкІэ непэ ипшэрыл-тэ дэдэхэр ыгъэцакІэщыгъэхэми, статусэу, цІэу иІагъэхэр зэфэшхъафыгъэх. Ащ фэд Министерствэм и ГъэІорышІапІэу Адыгэ Республикэм шыІэри. УФ-м и МЧС тарихъ гъогу кыиыгъэр кІэкІэу кыпІон зыхъукІэ мыщ фэд. 1990-рэ илээсым тыгъэгъазэм и 27-м Урысые Федерацием иминистрэхэм я Совет иунашъокІэ спа-сательхэм я Урысые корпус зэхашгъагъ. Къэралыгъо комитетым ифитыныгъэхэр ащ ратыгъагъэх. 1994-рэ илээсым цыфхэр кыгъэжыгъэжыгъэхэмкІэ, ошІэ-дэмышІэ

ІофхэмкІэ ыкІи ащ кыиыгъэжыгъэ Мини-стерствэ (МЧС) ашІыжыгъагъ. Ащ Сер-гей Шойгу пацэ фашІыгъагъ, непі ары пэшэныгъэр дызезыхъэрэ.

АР-м и МЧС зэрэзэхашагъэм кІэкІэу укытегушІэми нахъ чыжыаІоу узэ-кІэлэбэн фаеу мэхъу. 1970-рэ илээсым Адыгэ автоном хэкум гузэжыгъу чы-пІэ ифэгъэ цыфхэр кыгъэжыгъэжыгъэ-хэмкІэ штаб щызэхашагъагъ. 1988-рэ илээ-сым нэс ащ ипэшэгъ полковнику Мэрэ-тыкыо Климэ, нэужым полковнику Алек-сандр Лазыко (1988 — 1991-рэ илээсхэм), Владимир Закитный (1991 — 1997-рэ илээ-схэм) пэшэныгъэр дыззыхъагъ. 1994-рэ

илээсым штабым нэмыкІэу цыфхэр кыгъэжыгъэжыгъэхэмкІэ, ошІэ-дэмышІэ ІофхэмкІэ ыкІи ащ кыиыгъэжыгъэ тхъамакІагъоу адыгэ Республикэм и Комитет зэхашагъ. Ва-дим Мишинын ащ тхъаматэ фашІыгъагъ. 1997-рэ илээсым штабымрэ комитетым-рэ зэхашагъагъагъ, гузэжыгъу чыпІэ ифэгъэ цыфхэр кыгъэжыгъэжыгъэхэмкІэ ыкІи ошІэ-дэмышІэ ІофхэмкІэ Комитет ашІыжы, полковнику Болэкыо Мухъа-мэд ипацэу агъэнафэ. 2004-рэ илээсым ащ Министерствэ статус ратыжыгъагъ. УФ-м и Президент и УнашъокІэ 2005-рэ илээсым кыиыгъэжыгъэу ар УФ-м и МЧС икытамэу Адыгэ Республикэм шыІэм и

ГъэІорышІапІэу хъугъэ. 2006-рэ илээсым полковнику Валерий Батдиевыр ащ ипа-шагъ, 2007-рэ илээсым кыиыгъэжыгъэу полковнику Гъунэжыкыо Мурат пэшэ-ныгъэр дыззыхъэ.

ГъэІорышІапІэм епхыгъэх цыфхэр гу-зэжыгъу чыпІэхэм кыарыщыжы-гъэхэмкІэ Іофхъабзэхэм язэхэщэн фэгъэ-зэгъэ Гулчэу мэшІогъэкІосэ часть 16 зы-хэхъэрэр, лыхъон-кыгъэжыгъын Іофхэр зезыхъэрэ отрядыр ыкІи кыуэхэ цыкІухэм ягъэфедэн лышІыгъэр Къэралыгъо инспек-циер (ГИМС). ПстэумкІи УФ-м и МЧС АР-мкІэ и ГъэІорышІапІэ нэбгырэ 800-мэ къулыкъу шахы.

ЦЫФХЭР КЪЭЗЫГЪЭНЭЖЬЫРЭ КЪУЛЫКЪУ

Щыклагъэхэр щылэхэми, хэхъоныгъэу ялэр маклэп

УФ-м и МЧС АР-мкIэ и Гъэлорышлэлэ и Гупчэу гузэжыгъу чыплэхэм арыкIыжыгъэнымкIэ Iофтхьабзэхэм язэхэщэн фэгъэзэгъэм епхыгъэх мэшлогъэкIосэ частэу Адыгеим итхэр. Ахэм непэ амалэу ялэхэм, хэхъоныгъэу ашыгъэхэм, щыклагъэхэм защыдгъэгуазэ тшIоигъоу зылудгъэкIагъ УФ-м и МЧС АР-мкIэ и Гъэлорышлэлэ машIом пэшIуекIорэ къулыкъумкIэ игуадзэу Сергей Девяткиным.

— ПстэумкIи мэшлогъэкIосэ частэу 16 тIл, — къелуатэ ащ. — Мафэ къэс нэбгыри 120-рэ дежурствэм Iохъэ, техникэ зэфэшхьафэу 20-м ехъу ахэм аIэкIэлъ. Типодразделениехэр техникэ дэгъукIэ зэтэгъэпсыхьэгъэхэм федеральнэ Гупчэми Къыблэ региональнэ Гупчэми лъэшэу анаIэ зэрэте-тыр къыхэзгъэщымэ сшIоигъу. ГушIэм пае, блэкIыгъэ илэ-сым автомобилкIэу къытаты-гъэм машIор къызыщыгъуэм мэшлогъэкIуасэхэр зэрэрищ-лэштхэм имызакъоу, чэщ мэ-захэм чыжыгъу щигъэнэфын елэкIы, связым цагъэфедэрэ оборудованиехэмкIи зэтэгъэ-псыхьагъ.

Джащ фэдэу сомэ миллион 13 зыосэ автомашинэ джыр-благъэ къытфэкIуагъ. Зэрэз-тегъэпсыхьагъэмкIи, кIуачIэу иIэмкIи ар адрэхэм лъэшэу ате-кIы. Электроникэу итыр зы ма-фэклэ зэхэкIын плэкIыныр щытэп, къызысыгъэм къыш-ц

ублагъэу, непэ къызнэсыгъэм зыщытэгъэгуазэ. Автомоби-лыр МыекIуапэ имэшлогъэ-кIосэ частэу N 1-м дэтышт. Хэ-хъоныгъэу тIэхэм ашыцэу плыгътэн плэкIышт мэшлогъэ-кIосэ постэу къуаджэу Улапэ щыдгъэуцугъэр. Ащ мы псэу-плэм имызакъоу, къыпэлулхэ-ми машIо къащымыхъуным лъыплъэныр, ыгъэкIосэжы-ныр ипшъэрыл. Джырблагъэ мэшлогъэкIосэ автомашины 4 а зы уахътэм къыздыдэкIы-ным тегъэпсыхьагъэу депо ста-ницэу Ханскэм щыдгъэуцунэу едгъэжыагъ. Техникэр зыцагъэ-цэкIажыштыр, къулыкъу шы-зыхьыхэрэм зыцагъэхьабы-рышт базэри ащ хэтыштых. Джащ фэдэу мэшлогъэкIосэ подразделениеу районхэм ащы-Iэхэм видеоконференцикIэ зэхыныгъэ адытиIэн тлэкIы-нэу дгъэпсын гухэлъ тIл. Ащ пстэуми тIлофшIэн нахъ къы-гъэпсынIэлэшт, тIуахъти къы-гъэнэшт.

— Районхэм ащылэ мэшлогъэкIосэ частэхэр пштэхэмэ, непэ ахэр икIу фэдизэу техникэмкIэ, специалистхэмкIэ зтегъэпсыхьагъэхэ?

— КъызэрэсIуагъэу, пстэум-кIи частэу 16 тIл. Ахэм яна-хьыбэр «малочисленнэIэ» ма-кIо. Ащ къыкIырэр къулыкъу шызыхьырэмэ япчъагъэ нэбгы-рэ 20 зэрэмыхурэр ары. Де-журствэм Iухэрэр, анахьыбэ-ми, нэбгырищ нылэп: водите-лыр, отделением ипащ ыкIи мэшлогъэкIуасэр. МашIор ины-зыхьукIэ, ахэр зэрэфырымь-къуштыр гъэнэфагъэ. Джа-

щыгъум унэе мэ-шлогъэкIосэ къу-лыкъоу е хьы-мэтшIаплэхэм ямэшлогъэкIуасэу къыпэблагъэу щытхэр Iэпылгъу къафэхунхэу зэ-згъыныгъэ адэт-шлыгъ.

— Ащ фэдэ Iэ-пылгъу зыдэщы-мыIэм?

— Федеральнэ законным шапхъэу къытфигъэуц-гъэхэмкIэ, къэлэ кIоцIым машIом зыкъызыщиштэ-кIэ — такыкIи 10-м къыкIоцI, къоджэ псэупIэ-хэм къащыхьгъэ машIом та-кыкIэ 20-м къыкIоцI мэшлогъэкIуасэхэр анэсынхэ фае. А уахътэм «къыхимыубытэхэу» нэбгырэ 33990-рэ зыщыпсэурэ псэупIэ 33-рэ республикэм ит. Ахэр Афыппсыз ыкIи Абадзех-скэ къоджэ округхэм ахэхьэ-рэ псэупIэхэр, селоу Вольнэр, къуаджэу Фэдз. Федеральнэ законным тетэу мыхэм машIоу къащыхьурэм игъэкIосэжы-мунципальнэ органхэм япшъэ-рыл мэхъу. Ащ пае блэкIыгъэ илэсым ахэм яадминистра-циехэм мэшлогъэкIосэ автома-шинэхэр яттыгъэх. Мыщ дэ-

жым къышыхэзгъэщымэ сшIоигъор цыфхэр фаехэу зы-хэхьагъэ мэшлогъэкIосэ отряд-хэр (добровольческие отряды) къэралыгъом щызэхэщэгъэн-хэу унашъо къызэрэдэкIыгъэр ары. Сыда плэмэ, псэупIэ цы-кIухэу машIор бэрэ къызыш-мыхьухэрэм мэшлогъэкIосэ техникэр ашыпIыгыныр зэра-рышхо мэхъу. Адыгеими «до-бровольчеством» зышедгъэ-ушъомбгъумэ тшIоигъу.

— Анахъ Iофыгъо шхьаIэу непэ сыда шхуIэр?

— Ахьщэ имыкIур пстэумэ анахъ шхьаI. Джащ фэдэу типодразделениехэм къулыкъу ащызыхьыхэрэм яегъэджен, яшIэныгъэ зэрэхагъэхьащытIр Iофыгъоу тIэхэм ащышых. МашIом пэшIуекIогъэнымкIэ Федеральнэ къулыкъум и Гуп-чэхэр Краснодар, Волгодон-скэ, Астрахань адэтых. Ахьщэ зэрэщымыIэм къыхэкIыкIэ ахэм тимэшлогъэкIуасэхэр ащедгъэдженхэр тэркIэ зшIо-хыгъуае мэхъу. Типодразделе-ниехэу районхэм ащылэхэр икIоу оборудованиекIэ зэтэгъэпсыхьагъэхэу плон плэкIы-штэп. ГушIэм пае, Iугъор зэ-бгырызыфырэ аппаратыр шIокI имылэу зэкIами ящыкIагъ. Ащ фэдэу зыцIэ къеплон плэкIы-щтыр макIэп. ЫпэкIэ къызэрэ-щысIуагъэу, техникэIэ типод-разделениехэр зэтэгъэпсыхьэ-гъэнхэм Гупчэм лъэшэу анаIэ тетышъ, тищыкIэгъэ пстэури охътабэ темьшIэу тIэ хъуным тыщэгугъы.

— Шхуигухэлъ къыжыгъу-дэхъунэу тышгъуфэлъаIо.

— Тхьауегъэпсэу.

Сурэтыр Iэшынэ Аслъан къытырихыгъ.

Музыкэр къыхихыгъагъ, мэшлогъэкIуасэ хьугъэ

МыекIуапэ имэшлогъэкIосэ частэу N 14-м ипащэ игуадзэу Галина Егоровар Красно-дар краим ит станицэу Крыловскоим гурыт еджапIэр къызыщыуехым, Адыгэ къэралы-гъо кIэлэзегъэджэ институтым имузыкалнэ факультет зычIэхьагъагъэр. Непэ ащ зыпа-рэкIи емыпхыгъэ Iофэу ыгъэцакIэрэм ымышIахэу щылэныгъэм рихьылIагъэу еIо.

Институт ужым Галинэ уна-гъо ихьагъ, сабийхэр къызэ-техьухьагъэх. Унэгъо Iофхэм къахэкIын зыщымылэкIышты-гъэ илэсхэр текIыхи, кIэлэ-цыкIухэм зыкъызаIэтым, Iоф-шIэным пидзэжымэ шIоигъоу ыуж ихьагъ. А охътэ дэ-дэм ПМДО-у «Зэкъошныгъэм» имэшлогъэкIосэ частэ машIор къэмыхъуным лъыплъэгъэным-кIэ инженер ишыкIагъэу зехи-хыгъ. Галинэ ащ аштэным щы-гугыгъэп, ау апышэрэ гъэсэ-ныгъэ зэриIэм ишIуагъэ къе-кIыгъ. Джарэуштэу ащ иIоф-шIэн щыригъэжыагъ. Нэужым а сэнэхьатымкIэ Краснодар щеджэжыгъ, 1987-рэ илэ-сым къышцублагъэу 2002-рэ илэсым нэс Iоф шишIагъ. Ин-женерыгъ, частым ипащэ игуа-дзэщтыгъ, аужырэ илэсэхэм

пэщэныгъэ дызэри-хьагъ. «Зэкъошныгъэр» зызэхэзыжым ащ имэ-шлогъэкIосэ частэ джы къулыкъу зыщыхьэрэм хагъэхьажыгъ. Ащ зы-зегъэзэжымы, частым ипащэ игуадзэу агъэнэ-фагъ.

Галинэ ыгъэцакIэрэр мыбылфыгъэ Iофэу зыIонхэм уарихьылIэшт. Еж ащ дыри-гъаштэрэп. ИIофшIэн шIу зэри-лэгъурэр, хэшIыкI ин фыри-Iэу, ыгу етыгъэу зэригъэцакIэ-рэр къыхэцэу, игуапэу ащ къытегушылэ. Еж ышхьэ фэгъэхьыгъэ упчIэм джэуап къыритыжыгъэ, ымышIахэу иIофшIэн зыфегъэзэжы.

— Хулыфыгъэхэм тэ тIуа-чIэ нахъ макIэу алъытэми, ежхэм апышъэ ифэрэр зэшIо-

тымыхышъунэу щытэп, — ыIуагъ ащ. — Бзылфыгъэр фаемэ, ымышIэшъун шы-Iэп.

ШыпкIэ, Галинэ бзылфы-гъэми, IофшIэнэу иIэмкIэ фэ-гъэкIотэнхэр къыфашIыхэрэп, хулыфыгъэу мы IэнагIэм Iут пстэумэ афэдэу пшъэрылхэр къыфагъэуцух, пшъэдэкIыжы ехы. Ежымы ахэм анахъ мы-дэу зэригъэцэкIэшт, бзыл-фыгъэм ар зэшIуимыхышъу-

штэу арымгъэIоным ренэу-пыл. Документхэм ягъэпсы-ни, частым къулыкъу щызы-хьыхэрэм яIофхэм язэшIохы-ни, зэхэщэн Iофхэри зыпшъэ дэкIырэр Галин. Частым ипа-щэ зыщыдэмысым ахэм анэ-мыкI IофшIэнхэри еж къыфэ-гъэзагъэхэ мэхъу. КъыхэкIыгъ машIо къэхьугъэу чэщым къа-гъэтэджуи. «Зэкъошныгъэм» ичашэ зыщIэм, цеххэм ащыщ машIо къызыщыхьукIэ, кIэлэ-цыкIухэр язакъоу къыринэхэу къакIоу къызэрэхэкIыштыгъэ-ри ыгу къэкIыжыгъ. Арэу щыг-ми, музыкалнэ сэнэхьатыр мэшлогъэкIосэ IофшIэнымкIэ зэрихьожыгъэм рыкIэгъо-жырэп. Ишхьхьэу си нахьы-пэкIэ мыщ къулыкъу шыхьы-щтыгъ. Непэ ар пенсием кIуа-гъэу предприниматель Iофым ыуж ит. Мызэу-мытIоу Гали-ни бизнесым зыфигъэзэжынуу къелъэлугъ, ау ар ыгу къыри-гъэхьагъэп.

— СиIофшIэн сыгуи спси хэлъэу, уахътэу сиIэм инахьы-бэри, сIуачIи зэрэхаслхьэхэ-рэр сишхьхьэу с къысфимы-дэуи уахътэ къыхэкIыгъ, — мэхьы Галинэ. — Бэрэ ащ пае къысэдаоштыгъ, кIалэхэми

згъэтIылыжынынэу къысаIо-штыгъ, ау пкIэ зэримылэр къа-гурылуи сауж икIыжыгъэх. Непэ сишхьхьэу си сикIагъэ-хэми сиIофшIэн спсэ зэрэхэ-тIагъэр зэхашIыкIыгъэу къыз-делэх.

Зэшхьхьэу сэхэм мэшлогъэкIосэ къулыкъум илэсы-бэ ратыгъэми, ялфыгъэхэр ахэм ягъогу техьагъэхэп. Олесе дунэе туризмэмкIэ менеджер сэнэхьатыр къыхихыгъ, ин-джылызыбзэр дэгъоу ешIэ, Александр — псэолэшI, ау ар ятэ ибизнес нахъ пыцагъэ хьугъэ. Шъэожьыер ежхэм ягъогу техьанэу фэгъэхэми, къаигъэ ашыгъэп, ыгукIэ къы-хихыгъэм дырагъэштагъ.

Еж Галинэ музыкалнэ факультетым щеджагъ, ащ ыгукIэ фэмышгъагъэми чIэ-хьашъунып, ау илэс 23-рэ хьугъэу ыгъэцакIэрэр нэмыкI шыпкIэ. Илэсэхэм қаригъэ-гъэзэжынынэу амал ептыгъэ-ми, мэшлогъэкIосэ къулыкъур къыхихыштыгъэу еIо.

Сурэтым итыр: МыекIуа-пэ имэшлогъэкIосэ частэу N 14-м ипащэ игуадзэу Га-лина Егоровар.

ЦЫФХЭР КЪЭЗЫГЪЭНЭЖЬЫРЭ КЪУЛЫКЪУ

Космическэ къухъэп, ау...

УФ-м и МЧС АР-мкIэ и ГъэлорышIапIэ мэшлогэкIосэ автомобилкIэу джырэблагъэ къыфэклиагъэр итеплъэки, зэрэгъэпсыгъэмкIи адрэхэм къахэщы. «Космическэ къухъэм фэд» алауагъ мэшлогэкIосэ частым дэтхэм залъэгъум. Ащ фэдэу лъагъу аIэтыгъэ техникэм, нэмыкIэу блэкIыгъэ илээсым къалэкIахъагъэхэм къатедгъэгущылагъ УФ-м и МЧС АР-мкIэ и ГъэлорышIапIэ ипащэ игуадзэу Андрей Глебовыр.

— УФ-м и МЧС-рэ АР-м иминистрэхэм я Кабинетрэ республикэм шыпсэухэрэм ящынэгъончъагъэ фытегъэпсыхъагъэ Iофтхъабзэхэм язэхэщэн фэгъэхьыгъэ зэзэгъыныгъэм 2007-рэ илээсым здыкIэтхэгъагъэх, — къелуатэ ащ. — Джащ фэдэу 2007 — 2010-рэ илээсхэм ателытагъэу мэшлогэкIуасэхэмрэ спасателъхэмрэ техникэ дэгъукIэ зэрэзтырагъэпсыхъащхэм иплан зэдызхагъэуцогъагъ. Ахэм ягъэцкIэн пстэумкIи сомэ миллион 400 тырагъэкIодэнэу агъэнэфэгъагъ. Мары илээситIум ехъугъэу планым къыдилъытэхэрэр агъэцакIэх. 2009-рэ илээсэу икIыгъэм изакъоу пстэумкIи техникэ зэфэшхьафэу 13 ГъэлорышIапIэм кIэу иIэ хъугъэ. Ахэм мэшлогэкIосэ автоцистернэхэр, нэмыкIэу IофшIэн зэфэшхъафхэр зэшозыхыщт автомобилхэр ахэтых. Техникэм икIэщэфын федеральнэ бюджетым къыххыгъэ мылгъу пIухъагъэр. НахыпэкIэ тIагъэхэри чIэтыдзыжыгъэхэп, къызэтемыуцохэу «якIулыкIу ахыным» тыпыл. Къыхэзгъэщымэ сшIоигъор ищыкIэгъэ пстэумкIи зетедгъэпсыхъи мэшлогэкIосэ автомашинэ шIушIэ IэпыIэгъоу Абхъаз Республикэм зэрэтIупшыгъэр ары.

— *ТехникакIэу «космическэ къухъэм» фагъэдагъэм*

нахь игъэкIотыгъэу укыитегуылагъэмэ дэгъугъэ.

— АР мэшлогэкIосэ автоцистерн, КамАЗ-м тешIыхъагъэу шыт, Америкэм къышашыгъэ двигателымкIэ IофшIэ, гъэцкIэжынышхо имыщыкIагъэу километр мин 500-м ехъу ыкIун ылъэкIынэу гъэпсыгъэ. Тоннэ 11,5-рэ къэзышхъырэ машинэм псыр зэрэзрищт цистернэу тетым литрэ 3200-рэ, тхъурбэр зэрытыштым —

литрэ 200 арыфэшт, зы сыхъатым километри 100 екIу. Оборудованиеу ыкIи Iэмэпсымэу зэрэзтегъэпсыхъагъэхэм янахыбэр Австрием ыкIи Германием къашашыгъэх. Лъэхъаным диштэрэ технологиехэмкIэ ашIыгъэш, мэшлогэкIуасэхэм яIофшIэн бэкIэ нахь къыгъэпсынIэшт, машинэр зыхэшIыкIыгъэм температурэ пстэури ыщэчышт. Автомобилым сомэ миллион 13-у ыуасэр зэрэмыхъаулыер ушэтынэу ыкIугъэхэм къагъэлъэгъуагъ. Мыщ фэдэ мэшлогэкIосэ автомашинэ апэу къызэратыгъэхэм Адыгеир ащыщ.

— *Ащ Iоф рызышIэшт мэшлогэкIуасэхэмрэ водителъхэмрэ икIарыкIэу еджэжъынхэ фаеу хъурэба?*

— УФ-м и МЧС АР-мкIэ и ГъэлорышIапIэрэ автомашинэр къыдэзыгъэкIыгъэ за-

водымрэ зэзэгъыныгъэу здашыгъэм тетэу, техникэм Iоф зэрэбгъэшIэшттым фигъэсэнхэу предприятием пшъэрылъыштагъ.

— *Сыдигъуа адыгем и МЧС вертолет иIэ зыхъуштыр?*

— Вертолетыр къытатыным ыпэкIэ шапхъэу къагъэуцухэрэр бгъэцкIэнхэ фае. Пстэумэ апэу ащ фэгъэсэгъэ пилотхэр, зыгъэцкIэжыштыр хэр тищыкIагъэх, еIанэ плошадкэу зышIэтыштыр ыкIи къызшетIысэхыштыр бгъэпсын фае, нэмыкIэу къыдалыгъэрэри макIэп. Типащэхэм фитыныгъэ къытатымэ, а зэпстэури зэшIохыгъуае хъуштытэп.

УФ-м и МЧС АР-мкIэ и ГъэлорышIапIэ ипресс-къулыкIу

Сурэтхэм арытыр: **автомобилыкIэм итеплъ.**

КIымэфэ уахътэр икIэу гъатхэр къызыкIэлъыкIокIэ дунаим зызэрехъокIыш, дхагъэу къызыдихыхэрэм гумэкIыгъохэри къадэкIох. Къушхъэхэм ателъ осэу къэжъужьырэ, ошххэм апкъ къыкIыкIэ чIыр къехыным ищынагъо шыIэ зэрэхъурэр ахэм зэу ащыщ. Адыгейри ащ шыухъумагъэу шытэп. УФ-м и МЧС АР-мкIэ и ГъэлорышIапIэ и специалистхэм тызэрэщагъэгъозагъэмкIэ, чIыр къызышхыным ылъэкIыштыр чIыпIэ 52-рэ республикэм мыгъэ шагъэунэфыгъ. Ахэм ащыщэу 27-р нахыпэкIэ иIагъэхэп. Мыекъопэ районым изакъоу чIыпIэ 14-мэ чIыр къащехыным ищынагъо шыI. Анахъэу «чанэу къызышхъагъэр» поселкэу Краснооктябрьскэмрэ стани-

Къушхъэхэм къяхырэ чIыр щынагъо

цэу Абадзехскэмрэ адэж. Специалистхэм къызэрало-рэмкIэ, къецохъохыныр къушхъэ етIэ лъэпкъхэм къахэ-кIы, псыхъопсэу къушхъэм къечъэхырэ, жыбгъэу къепщэрэм, ошххэм, осхэм яягъэкIэ ар къушхъэм къехынэу къежъэ.

УФ-м и МЧС АР-мкIэ и ГъэлорышIапIэ ыкIи нэмыкI министрствэу, ведомствэу мы Iофым ыгъэгумэкIыхэрэм я специалистхэм чIыр къызышхыштыр чIыпIэ нахь щынагъоу республикэм иIэхэр къапIыхъагъэх, язытет зрагъэ-шIагъ. Гузэжогъу чIыпIэхэм арыкIыжыгъэнымкIэ Iофтхъабзэхэм язэхэщэн фэгъэ-

зэгъэ Гупчэм (ЦУКС МЧС России по РА) мониторинг-хэмкIэ ыкIи прогнозхэмкIэ иотдел чIыпIэ анахь щынагъохэм зэпымыоу альэплъэ, зэфэхьысыжъэу ашIыгъэхэм, чIэу къехырэ иягъэ къэмыкIоным фэшI зэшIуахын фаехэм муниципальнэ образованиехэм япащэхэр ащагъэгъуазэх. ЧIыр къызэрэцохъохырэ имызакъоу нэмыкI гумэкIыгъоу природэм къызыдихыным ылъэкIыштыр специалистхэм зрагъэшIагъэх ыкIи алъагъэлэсыгъэх. ЧIыр къехынкIэ нахь щынагъо къэ-

хъумэ е къехынэу ригъажъэмэ цыфхэм якъэухъумэн республикэр фэхъазырэу ары къызэрэталуагъэр.

Мыщ дэжым ежъ цыфхэм агъэцкIэн фаехэри къышыхагъэщыгъэх. ЧIыр къушхъэм къызэрехыштымкIэ макъэ къызагъэлукIэ пстэумэ апэу электрэпсэуалъэхэр, псыр, газыр бгъэкIосэнхэш, узэрэкошчыштым зыфэбгъэхъазырын фае. ЧIэу къехырэ и скоростэу агъэунэфыгъэм дебгъаштэмэ нахышIу. ГушIэм пае, мазэм метрэ

заулэ нахь ымыкIоу мэхъу. Мыщ дэжым уипсэупIэ зэблэпхъунэу, унэгъо псэуалъэхэр бгъэкошынхэу игъо уфифэшт, ау чэщ-зымафэм къыкIоцI метрэ е метрэныкIо ыкIуэз къехы зыхъукIэ, пэшIорыгъэшъэу агъэнэфэгъэ планэу узышагъэгъозагъэм тетэу узекIон фае.

КъызэрэIуагъэу, чIыр къушхъэм къызышхыштыр чIыпIэ нахь щынагъохэм специалистхэр зэпымыоу альэплъэх, макъэ къызэрагъэлъуштыми фэхъазырых. Шыпкъэ, чIыопсым къызыдихырэ Iофыгъохэм апэшIуекIогъуай ыкIи ябэныгъуай, цыфыр зыщыфыримыкIуни къыхэкIы. Арэу шытми, уфэхъазырымэ нахышIу. Джащыгъум зэрарэу къыпфихыштыри нахь мэкIэшт.

ЦЫФХЭР КЪЭЗЫГЪЭНЭЖЫРЭ КЪУЛЫКЪУ

Псыкьиуным зыфагъэхъазырыгъ

Гъатхэр къызыхъэкIэ, осэу къушъхъэхэм ателъыр, псыхъохэм мылэу атехуагъэр къэжъужыхъэшъ, псыхэр нэпкъхэм къадэкIынхэм ищынагъо шыIэ мэхъу. Адыгеим ар мыззу-мытIоу ыушэтыгъэ Иоф. Ащ фэшI псыр нэпкъхэм къадэкIымэ Иофыгъоу къызыдыхъхэрэм ядэгъэзыжыын фытегъэпсыхъэгъэ Иофхъабзэ (командно-штабная тренировка) блэ-кIыгъэ мазэм ыкIэм Мыекъуапэ шызэхашъагъ. Министерствэ, къулыкъу ыкIи ведомствэ зэфэшъхъафхэр ошIэ-дэмышIэ Иофэу къэхъухэрэм зэрафхъазырхэр ауплъэкIугъэх, псыр къиумэ зэрэзекIощтхэм изэ-кIэлъыкIуакIэ агъэнэфагъ. Егъэдженхэм ахэлэжъагъэх ошIэ-дэмышIэ Иофхэм ядэгъэ-зыжыын, машIо къэмыхъуном, цыфэу гузэжъогъу чIыпIэ ифагъэхэм ягъэкошын афэгъэзэгъэ комиссиуе АР-м ыкIи Мыекъуапэ ащызэхашъагъэхэр, УФ-м и МЧС АР-мкIэ и ГъэIорышIапIэ иоперативнэ штабхэр, купхэр, АР-м иметеогупчэ, Роспотребнадзорым АР-мкIэ и ГъэIорышIапIэ, хэгъэгу кIоцI ИофхэмкIэ, псауныгъэм икхъухъумэнкIэ, мэ-къумэщ хъызмэтымкIэ мини-

стерствэхэр, «Адыгэ электрическэ сетхэр», «Адыгэгазыр», ЮТК-м икхъутамэу Адыгэ Республикэм шыIэр, телерадиокомпаниер.

Иофхъабзэм къызэрэди-лътэщтыгъэмкIэ, «ошх зэ-пымыужхэм апкэ къыкIэу, Адыгеимрэ Краснодар краимрэ

псыхъоу арытхэм псэу адэтым лъэшэу къыхъагъ, шапхъэхэм зышашIокIыгъэ чIыпIэхэри иIэ хъугъэх. Къушъхъэхэм осэу къа-шыжъужыгъэр ащ къызыхъажы-жым псыр къиуным ищынагъо шыIэ хъугъэ, псыхъохэм, псылы-гъыпIэхэм псэу адэтым зыкIыIэ-тыгъэу макъэ къызарагъэIум,

нэпкъхэм ар къадэмыкIыным елбэтэу ыуж ихъагъэх, псыр къиумэ зэрэзекIощтхэм иплан зэхагъэуцагъ. Щэджагъохэм адэжъ Мыекъопэ гидроузельым дэжъ къышдыуи, псыIушIэр къылунытыгъ, метри 5-м къы-щыублагъэу 10-м нэс икууа-гъэу, зы секундэм метри 5-м

ехъу ыкIузэ, псыорыр чъагъэ ыкIи Мыекъуапэ ирайонэу нэпкъым кIэлъырысыгъэхэм псыр акIэхъагъ, гъэстыныпхъэ шхъуантIэр зэрыкIорэ трубуэу псылушIэм дэжъкIэ рыкIощты-гъэр ыгъэфыкыуагъ, станицэу Ханскэмрэ къутырэу Веселэм-рэ акIэхъаным ищынагъо шыIэ хъугъэ. Оперативнэ купым хэт-хэр елбэтэу Мыекъопэ псылы-гъыпIэм ипсылушIэ нэсыгъэх. Министерствэу, къулыкъоу ыкIи ведомствэу хэлэжъэхэрэм Иофыгъом идэгъэзыжыын зы-зэрэфагъэхъазырыгъэм фэгъэ-хыгъэ докладхэр кIэкIэу къа-шыIыгъэх. Нэужым псэу къи-угъэм ищынагъо зыфэдизыр, зэрарэу къыхыгъэр, ащ идэ-гъэзыжыынкIэ апэу шIэгъэн фаехэр зэхафыгъэх. Иофым изытет загъэнафэм ыуж псы-хъоу Шхъагуащэ ичIыпIэхэу псыр къызышдыдэкIыгъэхэм ягъэпытэн, цыфэу къызыкIэ-уагъэхэм ягъэкошын ыуж ихъагъэх».

А пстэумэ ауж УФ-м и МЧС АР-мкIэ и ГъэIорышIапIэ ипащэ иапэрэ гуадзэ иIэнагIэ зыгъэцэкIэрэ Вячеслав Лота-ковым егъэдженхэм ащагъэфед-дэгъэ техникэм, нэмкI псэу-уалэхэм изытет ыгулIэкIугъ.

**УФ-м и МЧС АР-мкIэ
и ГъэIорышIапIэ
ипресс-къулыкъу.**

ГъэIорышIапIэм иегъэдженхэр

АР-м и Оперативнэ штаб зи-пэцэгъэ егъэдженхэр (командно-штабные антитеррористические учения) Адыгэблэу мы мазэм зэрэщызэхашъагъэхэм фэгъэхыгъэу тигъэзет къыхиу-тыгъагъ. УФ-м и МЧС АР-мкIэ и ГъэIорышIапIэ, ащ и Гупчэу гузэжъогъу чIыпIэхэм арыкIы-жыгъэнымкIэ Иофхъабзэхэм язэхэщэн фэгъэзагъэм (ЦУКС МЧС России по РА), Красно-дар иотрядэу цыфхэм якъэгъэ-нэжыын фэгъэзагъэм, медицинэ катастрофэхэмкIэ Адыгэ рес-публикэ Гупчэм акIуачIэхэу тер-акт къэхъумэ ащ зэрарэу къы-хыгъэм идэгъэзыжыын Иоф дзышIэщт купым хагъэхъагъэ-хэр ащ хэлэжъагъэх. «МашIоу зыкхъышIагъэр агъэкIосэжы-нэу, цыфэу ащ хиубытагъэхэр е пблагъэ хъугъэхэр къагъэ-нэжыынхэу ыкIи агъэкошынхэу, цыфхэм якъэгъотыжыынкIэ ыкIи якъэгъэнэжыынкIэ Иоф-хъабзэхэр зэшIуахынхэу, ошIэ-дэмышIэу гузэжъогъу чIыпIэ ифагъэхэм медицинэ IэпыIэгъу ара-тынэу» ахэм пшъэрыл-афагъэуцу-гъагъ.

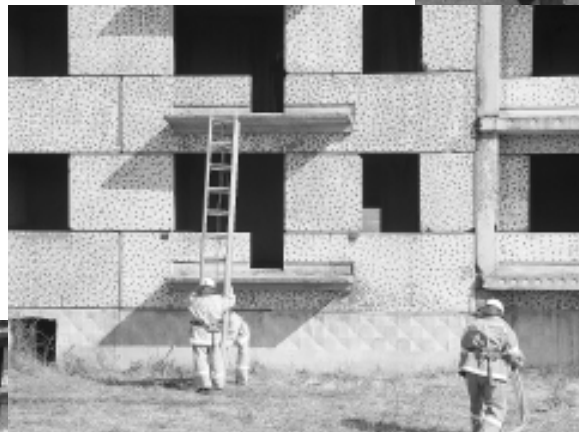
Иофхъабзэм нахъ игъэкIотыгъэу къы-тедгъэгущы-Iагъ УФ-м и МЧС АР-мкIэ и ГъэIорышIапIэ ипащэ игуа-дзэу террориз-мэм пэшIуе-кIорэ Иофхъа-бзэхэм язэ-

Япшъэрылхэр игъом агъэцэкIагъэх

шIохын фэгъэзэгъэ Михаил Аверьяновыр. Ащ къызэриIуа-гъэмкIэ, «шэу зэтет унэм Iа-шкIэ зеохэм ыуж ащ ичIыпIэ зауIэмэ машIом закышчи-штагъ. Унэр зэрэщытэу зэлы-кIунышъ, цыфхэр зыдэкIое-гъэхэ ящэнэрэ этажым нэсын-кIэ шынагъо шыIэ хъугъэ. УIагъэ е нэмкI шъобжхэр зы-тещагъэхэр машIом зыкызы-щиштэгъэ чIыпIэхэм къары-нэнхэ ылъэкIыштыгъ. МашIом илэшыгъэ къыдалыгътэзэ ащ ебэныштыгъэх. НэбгыриплI зэ-хэдзыгъэу, чIыпIэ зэфэшъ-хъафхэм ашыIэ хъугъэ, ежъхэм язакъоу къыкIыжыынхэ алъэ-кIыштэп, зым шъобж хылыгъэ тещагъ. Iугъор ышъхъагъкIэ

дэкIуаеэз, унэр зэлъыкIун ылъэ-кIыштыгъ». КIуачIэри амалхэр-и икхъоу шыIэхэмэ, цыфхэм ямызакъоу, псэуалэхэм якъэгъэ-нэжыын мэшIогъэкIуасэхэмрэ спасательхэмрэ ыуж итых. Ащ фэдэ амал ямыIэмэ, цыфхэм якъэгъэнэжыын ылъэ рагъэшъы.

Адыгэблэрэ Теуцожь рай-

онымрэ яподразделениехэр ары машIом ебэныгъэхэр. Отделенишым нэбгырэ 17 хэтыгъ, автоцистернитIурэ зы дэкIоапIэрэ агъэфедат. УФ-м и МЧС АР-мкIэ и ГъэIорышIапIэ и ЦУКС имэ-шIогъэкIуасэхэм цыфхэр машIом къыхащыжыынхэм фэшI ар къызыщиштэгъэ чIыпIэхэр икхъоу зэхафы-гъэх, ахэм изытет, узэря-

кIолIэщтым зашагъэгъо-зэгъ, штаб зэ-хашагъ, ма-шIом ебэны-ным фэгъэ-хъазырыгъэ участкитIур (б о е в ы е у ч а с т к и) агъэнэфагъ. Ахэм ахэтхэм пшъэрыл

гъэнэфагъэхэр ялагъэх. Зы уча-сткэм машIор ыгъэкIосагъ, ад-рэм цыфхэр къыхишъыжыыи, ыгъэкошыгъэх. Краснодар иот-рядэу къырагъэблэгъагъэм цыфхэм якъэгъотыжыын ыкIи якъэгъэнэжыын пшъэрыл-шъхъаIэу илагъэр. ПстэумкIи отрядым спасателэу нэбгы-риплI хэтыгъ, автомобилитIу агъэфедат. Зы спасатель ку-пым цыфхэр къыгъотыжыыи,

ящэнэрэ этажым къырищэхы-жыгъэх, чIыунэм Iугъоу чIэу-цагъэр къычIиштыгъ. ЯтIонэрэ купым шъобж хылыгъэр зыте-щагъэ хъугъэр альпинистхэм

агъэфедэрэ Iэмэ-псы-мэ зэфэ-шъхъафхэр кы-зды-ригIаIэхэзэ, ящэнэрэ э т а ж ы м къырихы-хыжыгъ. Мыщ д-ж ы м кы-з ф а-гъэфедэгъэ носилкэм ц I ы ф э у шъобж зы-

тещагъэр зэрищыкIагъэм тетэу тегъэпытыхъагъэу, зыми иягъэ къемыкIэу къырыбгъэкошы-ным тегъэпсыхъагъ. Медици-нэ катастрофэхэмкIэ Адыгэ республикэ Гупчэм иIофышIэ-хэм машIом къыхащыжыгъэ-хэм апэрэ медицинэ IэпыIэгъу аратыгъ.

Къулыкъоу егъэдженхэм ахэлэжъагъэхэм япшъэрылхэм язэшIохын пстэумкIи аты-рагъэкIодагъэр такыкIи 7 ны-Iэп. АР-м и Оперативнэ штаб ипащэ ылъэгъугъэм уасэ къы-фишIыгъэ, мэшIогъэкIуасэхэ-ми, спасательхэми, медицинэм иIофышIэхэми япшъэрылхэр игъом ыкIи икхъоу зэрагъэцэ-кIагъэхэр къыхигъэщыгъ, егъэ-дженхэр зэрэкIуагъэхэм «5» фигыуцугъ.

**УФ-м и МЧС АР-мкIэ
и ГъэIорышIапIэ
ипресс-къулыкъу.**

КІЛЭЕГЪЭДЖЭ ПЭРЫТЫМ ЕХЫЛАГЪ

Тэхьутэмыкьое районим ит кьуаджэу Шынджые мэлылфэгүм и 7-м, 1940-рэ илээсым зэшхэгъусэхэу Абрэдж Теуцожь Шэуджэн ыкьомрэ Сарыетрэ пшэшэжыиплырэ зы клалэрэ ягъу джыри зы пшэшэжыи цыкыу кьафэхугъ. Ащ цэу фаусыгъэр Аминэт.

Сянэжэу Сарыет кьызыри-ЮтэжыштыгъэмкІэ, а пшэшэжыиер кьызыхэхуагъэр лэшэу лэжэжэ кьыныгъ. Шэу хэу Хэгъэу зоохор кьежыагъ. Бын-унагъор зэрысыгъэ унэм ыкы яшагу нэмыц техаклохэр ащыхакъу-жыокъухэу кьыдэуцауагъэх. Унэм илэ лаплэр зэкІэ

тлэгъагъ. Кьакъырыр нэмыцхэм загъэстым зэхуагъэти машэу ашыгъэм гу лэагытэу, лэжыгъэу чІатІагъэр кьэнагъ. Кьэбхэм акІышхохэр машом тыристыкыгъэхэу, лэжыгъэу чІатІагъэм шыщ кьыхахымэ, унагъом фэшэрыхэхэу, колхоз ІофшІэнри, мыухыжэ хьакъулахыри ащ дыхэтхэу яунэгъо ІофшІэн фежэжыгъэх.

Заор зауыхыгъэм бэ дэдэ темышІэу Аминэт ятэ идунай ыхъожыгъ. Унагъор зэкІэ Сарыет кьылэжэнагъ. А лэжэжэ нэ кьин дэдэм Аминэт еджаплэм шеджэнэу чІэхэ. Сарыет кьызыриІотэжыштыгъэмкІэ, пшэшэжыи цыкыу лэжэ

шыгъэ» ылоу зы мафэ кьыхэ-кыгъэп. «КІлээгъэджэ сэнэхьатыр Тхэм кьыхилхьагъ, ежэ кьыдэхугъ» зыфалорэм фэд.

Аминэт иІофшІагъэ тхыгъэ закьокІэ кьипІотыкынуу шы-

Кьалэу Москва ишІэныгъэ кьышхыгъэхонэу мызэу-мытлоу агъэкІуагъ. ШІэныгъакІэ кьыІэкІахэ кьэс нахэ зэкІэ-благъэу, гуетыныгъэу ІофшІэным фырилэм хэхуагъэу кІэлээгъэджэхэми кІэлээджаклохэми зэрадигоштыгъэм кІэгу-Іырэ цыф.

1984-рэ илээсым кІэлээгъэджэхэм яя VIII-рэ зэфэсэу Мыекъуапэ шылагъэм иделегатыгъ. Еджаплэм ипрофсоюз комитет итхьаматэу илээсиблэ Іоф шылагъ. А уахьтэм кьы-кІоцІ кІэлээгъэджэхэри кІэлээджаклохэри чІыплэ зэфэшхьафхэм ашылагъэх: Ленинград, Москва, Волгоград, Керчь ыкы нэмыкІхэми.

КІэлээджаклохэм яхэгъэгү шІу алэгъоу, заом шыфэхыгъэхэм шхьэкІафэ афашІэу плугъэнхэмкІэ Іофышхо зрэхэ. Кьуаджэм дэт сауэгъэтым

кьулайныгъэу хэлъыр кьызылэ-кІыгъэхьагъ. Ар лэшэу узІэ-пызышэрэ ІофшІэнэу шыт. Аминэт ригъэджэрэ ыкы ригъэджэгъэ кІэлээджаклохэр район ыкы республиканскэ олимпиадэхэм ахэлажэх, чІыплэ гъэнэфагъэхэри кьахы. Ахэм ащыщы Мышгъэ Асыет, Пшыпый Азидэ, Еутых Алим, нэмыкІхэри.

Аминэт ІофшІагъэу иІэр бэдэ. Ахэм осэ ин кьыфашыгъ: 1989-рэ илээсым медалэу «Ветеран труда» зыфилорэр кьыратыгъ.

1991-рэ илээсым Тэхьутэмыкьое районим апэрэу шызэхашэгъэгъэ зэнэкьокъоу «Учитель года» зыфилорэм апэрэ чІыплэр Аминэт кьышхыгъыгъ ыкы а илээс дэдэм РСФСР-м народнэ гъэсэныгъэмкІэ и Министертвэ иунашхокІэ «Отличник народного образования» зыфилорэ шытхьуцІэр кьыфагъэшхошагъ. ШІэныгъэлэжэу Іэшхьэмэфэ Даутэ ипремиэ илауреат. 1995-рэ илээсым «АР-м гъэсэныгъэмкІэ изаслуженнэ ІофышІ» зыфилорэ шытхьуцІэр кьыфагъэшхошагъ.

Трэхэ (Абрэдж) Аминэт сянэшыпхьу, шІу дэдэ сэлэгъу, сишысэтэхыпІ. Сишыпхьу нахьыжыым фэдэу, сІапэ ылыгъэу цыфыбэмэ сахишагъ, еджэныр шІу сигъэлэгъугъэ, ІофшІа-кІэм сыфигъэсагъ. Сэ ащ ренэу иІофшІа-кІэ сыкІырыплтын слэкІынуу амал сІагъ, шысэтэхыпІи сфэхугъ. КІоцІэ мыухыжэу иІагъэр джыри кьыхэнагъ. ГушыІэжэ пэрытхэм ащышэу кІэлээджаклоу ригъэджэги, ригъаджи ренэу ари-Іорэр зы: «Тыдэ шыІэми, шІэныгъэм лыкылу».

Аминэт гушыІэгъу узыфэхурэм ренэу кІэлээджаклоу ригъэджэхэрэм, кІэлээгъэджэу Іоф кьыдэзышІэхэрэм, еджаплэм ипащэхэм, район гъэІорышІаплэм егъэджэн-плуныгъэмкІэ иІофышІэхэм, АР-м шІэныгъэмрэ гъэсэныгъэмрэ-кІэ и Министертвэ иІофышІэхэм ягугъу дахэкІэ ешы. Егъэджэн-плуныгъэм нэмыкІ кьэбар ежыркІэ шымыІэм фэд.

2010-рэ илээсыр тыхэгъэгукІэ кІэлээгъэджэ сэнэхьатым рылажэхэрэм яилээс. А илээс дэдэм Трэхэ Аминэт июбилей — илээс 70-рэ зэрэхурэр хегъэунофкы. Зисэнэхьат шІу дэдэ зылэгъурэ кІэлээгъэджэм ар иилээс дэд. Ежэ Аминэт мырзуштэу еІо: «КэлэцыкІу-хэмрэ еджаплэмрэ шІу дэдэ сэлэгъух. Сисэнэхьат сыфэшпыпкызу илээс пчэгъэ ху-гъэу Іоф сэшІэ, ау джыри сэнэхьат горэ кьыхэхынуу амал сІагъэмэ, кьыхэхыштыгъэр — кІэлээгъэджэ. Анахэ сэнэхьат лаплэмэ ар ащыщ. КІэлээджаклоу мафэ кьэс уапашхьэ исхэм цыхэ кьыпфашІэу, шІу уалэгъоу, шІэныгъэ зэрагъэгъоты зыхьукІэ, ахэр зэкІэ угу шыщ мэхьу ыкы урок пэпчэ угу шыщ Іахэ цыкыу горэ ренэу зыдычІахыжы».

Трэхэ Аминэт Теуцожь ыпхьым имэфэкі. Ащ пае тыгу кьыддеІу тыфэгүшІо. Псауныгъэ пытэ уилу, уилыфэгъэхэм уадатхэу илээсыбэрэ ушыІэнэу тыпфэлаІо, Аминэт!

КІЭСЭБЭЖЪ Нэфэст.

Адыгэ кьэралыгъо университетым бзитІушІэныгъэмкІэ игупчэ иметодист.

ГЪАШІЭР
ШЭРЭХЪЭУ МЭЧЭРЭГЪУ

кьыратэкъуи, шагуи кьыдатэкъуагъ. Техьон-кІэлынуу ялагъэр нэмыц техаклохэм яшы-хэм ялэгъукІэтын хьугъэ. Шхьантэу шхьэбыхэмкІэ зэхабзыхьагъэхэм арылгыгъэ чэтыщыр жьым зырилхэу шагуи диз. Унэр бгъу пстэумкыи хьурэябзэу бгым кьэсэу кьатІыхьагъ. Былымэу Іэщым дэтыгъэр зэкІэ шхьахытІушІ. Кьакъырым машор радзи агъэстыгъ. Шагуи ащ нахьыбэрэ удэсыжыын плэкІынуу амал шылагъэп.

ПсынкІэу шхьахытхьор иІэджэу Сарыет кІэлэ быныр кьызыхыгъуаи (нэмыцхэм лысэ кьарамыхысэ) ытышхэу (Цуужьхэм) чылэгум исыгъэхэм адэжэ кьышагъэх. Чылэм шэшгъуи макъэр кьышхьащыгуцауагъ. Хьулыфыгъэу Іашэр зезыхьан зылэкІыштыр зэкІэ дзэм ашагъ. Ахэм ауж кьымынэхэу бзылгыфэгъэхэми ІофшІэн зэфэшхьафхэр агъэцкІэнхэу хэгъэгур кьяджагъ. Аминэт ышыпхьу нахьыжэу Дзэгуашэ апэрэ комсомолкэм ащыщыгъ ыкы добровольцэу окопхэр ашыІнхэу Абинскэ ашагъэхэм ахэтгыгъ.

Заор окІофэ чылэм дэс цыфхэм кьинэу алэгъугъэм шымыгуазэ шыІэн фаеп. Арышгъ, ащ игугъу кьэсшырэн.

Чылэм нэмыцхэр зыдафыхьхэм заор ауыхыгъэу шытыгъэп, ау зэшхьэгъусэхэу Теуцожь Сарыетрэ якІалэхэр яунэ кьашэжыгъэх. Кьызыдэхьажыгъэхэу шагуи унэу дэтыгъэр умышІэжынуу шхэмкІэ зэхуылухьагъэу пчэхэмрэ шхьаныгъупчэ ещэкІхэмрэ ныкыІутхьыхэу, джэхашьор зэхэтыхьагъэу, жьыр шышъуеу шытыгъ. Кьакъырыр зэхэстыхьагъэу, зэхэожыгъэу чІым шиз хьужыгъагъэ.

Бын-унагъоу ишагу кьыдэхьажыгъэм уфэшэрыхьан, бгъэшхэн фэагъэ. Ащ фэдэ тхьамыкІагъор зыдашыхьагъэм зыгорэ шызэбгъэулуужыныр лэшэу хьылагъэ. Арэу шыт нахэ мышІэми, шхын гьомылэу агъэтылгыгъагъэхэм якІужыгъэх. «Нэмыцыр кьэ-кІо» залом, ашІэщыр амышІэжыу лэжыгъэу ялагъэр зэкІэ — коци, натрыфи, кьэби, нэмыкІхэри — кьакъыр кІо-цым мэшэшхо шатІи шычІа-

шэу ІупкІэу ыкы гупкІэу, кІэлээгъэджэхэм кьыралорэр зэкІэ ыпхьуатэу, хьаблэм тес кІэлэ-цыкІухэр зехиугъуаеи «ригъэ-джэхэу», еджэным лэшэу фэ-шагъэу шытыгъ. Зоуж лэжыа-ныр лэшэу кьыныгъ: зытет-хэщтхэ тхьапэхэри, зэрытхэщтхэ Іэмэ-псымэхэри, зэреджэщтхэ тхьылхэри икыу фэдизэу шылагъэхэп. Ащ пае пшэшэжыиер унэм кьэкІожыи, чэщ остыгъэ нэшъум кІэрысэу иурокхэр ыгъэцакІэщтыгъэх. Ау Аминэт еджэным сыдыгъо-кыи пэрытныгъэр шыгыгъыгъ, общественнэ Іофхэри ащ дигъэцакІэщтыгъэх классым истаростэу, комсомольскэ организациеи исекретарэу.

Аминэт Шынджые гурыт еджаплэр кьызеухым, Мыекъопэ кІэлээгъэджэ училищым дэгъу дэдэу шеджагъ. Ащ ыуж иеджэн Адыгэ кьэралыгъо кІэлээгъэджэ институтым шылыгъэкІотагъ.

1964-рэ илээсым унагъо ихьагъэу, ишхьэгъусэрэ ежыыр-рэ Аскэлэе гурыт еджаплэм Іоф шашІэнэу агъакІох. А еджаплэм илээсигІо Іоф шешІэ. Ащ ыуж Тэхьутэмыкьое гурыт еджаплэм иІофшІэн шылыгъэкІуатэ ыкы непэ кьызнэсыгъэм а еджаплэм Іоф шешІэ. Илээс 46-рэ ІофшІагъэу иІэм еджаплэр иятІонэрэ унэу, кІэлээджаклохэм ыгуи ыпсы ахэ-тІагъэу, исэнэхьат фэшпыпкэ дэдэу «сиІофшІэн сигъэп-

тэп. Ар районим ыкы Адыгэ Республикэм дэгъу дэдэу ащы-зэлашІэрэ кІэлээгъэджэ. Шы-фым тефэрэ ыкы кьылыжыгъэ шытхьум игугъу пшІыныр емыкІун фаеп. ЕтІани цыфыр дэгъу дэдэу пшІэ зыхьукІэ, кьепІолэн плэкІыштыр бэ. Сэ сиІошІкІэ анахэ шхьаІэхэм ягугъу кьэсшып.

1984-рэ илээсым районим ис кІэлээгъэджэхэм аттестациер зарагъэкІум, ІофшІэным кьышхыгъэлэгъогъэ кІууххэмкІэ народнэ гъэсэныгъэмкІэ РСФСР-м и Министертвэ иунашхокІэ цІэ лаплэу «Учитель-методист» зыфилорэр Аминэт кьыфагъэшхошагъ.

1980-рэ илээсым кьышегъэжыагъэу илээс 25-рэ еджаплэм иметодическэ объединение ыкы адыгабэмрэ адыгэ литературэмрэ языгъэхьыр кІэлээгъэджэхэу районим шылажэхэрэм яметодическэ объединение япашэу Іоф шылагъ. А уахьтэм кьыкІоцІ шхьэи-хыгъэу урокхэу кІэлээгъэджэхэм апае ытыгъэхэм япчэгъэ кьэлыгъэгъуаи. КІэлээджаклохэм ашІэрэ шІомакІэу, яшІэныгъэ зэрэхигъэхьотым, бээр, культурэр, лэпкызу кІэлээджаклохэр зышчыр шІу зэраригъэлэгъуштыгъэм Іоф аде-шІэ. Ренэу ямышыкІэу агъэ-псыр ІофшІаІэм лэжэу, ар кІэлээгъэджэхэм, кІэлээджаклохэм зэранигъэсыштыгъэм ишыпкызу пылгъ.

кІэлээджаклохэр ренэу ещэх, чылэм шышхэу заом лы-хьужыныгъэ шызэрахьэзэ фэхыгъэхэм якъэбар кьафегуатэ. Заом иветеранхэр бэрэ еджаплэм ихьакІэх. Ахэм апае пчы-хьэзэхэхэ илээсІотыгъэхэр ышІынхэр лэшэу икІас.

ТитхакІохэу, тиусакІохэу, тикомпозиторхэу, тирэдыІохэу ХьэдэгъэлІэ Аскэр, Бэрэтэрэ Хьамидэ, Кьуекъо Налбий, Бэгъ Нурбий, Нэхэе РусІан, Нэтхэо Джанхьот, Жэнэ Нэфсэт, МэшбэшІэ Исхьакъ, Лэцэрыкыо Кимэ, Шэзожэ Розэ, Андэрэкъо Чеслав ыкы ахэм анэмыкІхэр бэрэ еджаплэм ихьакІэщтыгъэх.

Кьалэу Краснодар дэт медицинэ академиеи шеджэрэ студентхэу ІэкІыб кьэралыгъо-хэм кьарыкІыгъэхэр пчэгъэрэ еджаплэм кьыригъэблагъэхэзэ, пчыхьэзэхэхьэр шызэхьыштыгъэх. Цыф лэпкы зэфэшхьафхэм кьахэкІыгъэ студентхэм яорэдхэм, якъашьохэм кІэлээджаклохэр ядэ-Іунхэр, яплыныхэр якІас. Ежэхэми лэпкы оредхэу, кьашьохэу агъэхьазырыгъэхэр кьа-фагъэлэгъоштыгъэх. Илээс пчэгъэм район гъэзетым штатым хэт икорреспондентэу Аминэт Іоф шылагъ. Аминэт шІэныгъэм лыхьхурэ цыф. Адыгабэм иучебникхэу ятІонэрэ-ящэнэрэ классхэм арыс кІэлээджаклохэр зэреджэхэрэм яавтор. Тхылгъэ зэхэгъэуцоним

Баскетбол. Апшээрэ купыр

ФИНАЛЫМ ЩЕШІЭЩТХЭР ТЭШІЭХ

Тиреспубликэ ибаскетбол командэу «Динамо» УФ-м изэнэкьокьухэу апшээрэ купэу «А»-м щы-клорэмэ ахэлажэ. Финалым тиспортсменхэр хэфагэх, медальхэм афэбэнэнхэу загэхэазыры.

Адыгэ Республикэм изаслуженнэ тренерэу, «Динамо» итренер шхьафэу Андрей Синельниковым кызыри-гуагэу, Сергей Ивановыр, Валентин Кубраковыр, Сергей Барсуковыр, Хьакьунэ Руслэан, Илья Хмарэ, нэмыкхэри клэух ешлэгүхэм афэхьа-

зырых. Мэлылфэгүм и 6-м нафэ кьэхьугь финалым хэфагэхэр.

«Динамо» зыщешлэшт купым хэфагэх Воронеж, Тобольскэ, Заречнэм якомандэхэр. Ятлонэрэ купым щы-зэлүклэштых Нижний Тагил, Волжскэ, Маркс, Тольятти якомандэхэр. Апшээрэ купым апэрэ чышлэр кышщыдэзыхыгэ Воронеж икомандэрэ «Динамо» зэлүклэштых. Теклоныгэр кыдэзыхы-рэр дышгэ медальхэм афэбэнэн ыльэкьышт.

Ешлэгүхэр кьэкьлошт тхьамафэм Заречнэм щаублэштых.

УФ-м истудентхэм язэнэкьокьу

МЕДАЛЬХЭР
КЪАХЬЫЩТЭП

Телефонклэ кьатыгэ. Урысые Федерацием истудентхэм футболымклэ язэнэкьокьухэр Ростов хэкум щэкьох. Мыекьонэ кьэралыгэо технологическэ университетым икомандэ зэлү-клэгүмэ ахэлажэ.

Апэрэ ешлэгүхэр тифутболистхэм кьахьыгэх, ау нэужым Астрахань хэкумрэ Ставрополь краимрэ якомандэхэр кьатекьуагэх. Ащ кьыхэкьэу тифутболистхэр финалым хэфагэхэп. Адыгеим икомандэ тыгьуасэ Волгоград хэкум ифутболистмэ адешлагэ.

Футбол

ТРЕНЕРХЭР БАЩЭРЭ ЗЭБЛАХЬУХЭБА?

«Зэкьошныгэ» Мыекьуанэ — «Урожай» Тульскэр — 1:0.

Кьэлапчьэм Изгуаор дэзыдзагьэр Павлов Денис.

Мыекьонэ футбол клубэу «Зэкьошныгэм» 2010-рэ илээс ешлэгүм зыфигэхьазырзэ, мэлылфэгүм и 6-м ныбджэгүу зэлүклэгүу стадионэу «Юностым» щырилагэ.

«Зэкьошныгэм» зэхьокьыныгэ инхэр фэхьух. 2009-рэ илээсым хэтыгэ футболлистхэм ащыщэмыгэ кьыхэнагэр нэбгырищ нылэп. Тренер шхьафэу Зекьогьу Муратэ командэм кьыригэблэгьагэхэм футболлист цлэрыло, опыт ин зилэ ахэтлэгьуагэп. Арэу щытми, сэнаушыгэ зыхэлхэр, яшыпкьэу юф зыдашлэгьэмэ футболлист дэгьу хьун зылэкьыштхэр «Зэкьошныгэм» аштагэхэу тэлгытэ.

Кьэлэпчьэутхэу Владислав Макоевымрэ Алексей Саяпинымрэ, ешлэкьохэу Артем Алимовыр, Сергей Потешкинынр, Ахьмэд Барахоевыр, Юрий Приганиок, Михаил Суршковыр, Кьэрэжь Артур, Мамбэт Арсен, нэмыкхэри тифутбол командэ шхьафэу щешлэгьыхэрэп.

Кьулэ Руслэан, Щыко Руслэан, Игорь Жигулинынр, Сергей Сандаковыр, Денис Павловыр, Сергей Кузнецовыр, фэшхьаф

футболистхэри ныбджэгүу зэлүклэгүм ахэлэжьагэх. «Зэкьошныгэм» аштэгэ футболлистмэ, клубым ипашэхэм, футболыр зикласэмэ яепльыклэхэр шлэхэу кьыхэтыуыштых.

Тренер шхьафэу бэрэ зэблахьуныр дэгьуа? А упчлэм иджуап спортым хэшлыкь физилэм кьагьотын альэкьыштэу тэгүгэ. Непэ тигупшысэхэм кьахэдгьэщырэр «Зэкьошныгэм» итренер шхьафэу зэблахьу кьэс футболлистэу командэм хэтхэри, зэкьломи хьунэу, зэрэхагьэкьыхэрэр ары.

2008-рэ илээсым тренер шхьафэу «Зэкьошныгэм» илагьэр Натхьо Адам. 2009-рэ илээсым А. Натхьом командэр фигьэхьазырзэ, ащ ычлэпэ ихьагэр Ешыгоо Сэфэрбий. Тренерыклэм футболлист маклэп зэблихьугьэр. С. Ешыгуаор илэнатлэ мы илээсым зылокьыжым, Зекьогьу Муратэ тренер шхьафэу агьэнэфагэ.

Мыекьонэ «Зэкьошныгэм» 2010-рэ илээсым хэтхэр.

Тренер пэпчь командэу зипащэр зэрильгэу шлоигьом ельытыгэу, амалэу щылэхэри кьыдилгытэзэ, футболлистхэр ештэх. Ащ зи мыхьун хэтлэагьорэп шхьае, командэм аштагьэри, хагьэкьыгьэри зэбгьапшэхэ зыхьуклэ, упчлэмэ кьахэхьо, «Футбо-

лист башэ хагьэкьыгьэба?» зыфлэпощыр шхьэм кьырегьахьэ.

Стадионым цыфхэр зыкьохэкьлэ футбол дэгьу еплэынхэм клэхьопсых. Ащ дакьоу футболлист цлэрылоу, футболыр зикласэмэ шлу альэгьурэ ешлэкьохэр командэм халлагьохэ ашлоигьу. «Зэкьошныгэм» зэлэшлэрэ футболлист зэрэхьмытыр дгьэшлагьорэп. Илээс кьэс командэм футболлист 15 фэдиз клэу аштэ. Ешлэлэм кьызиэхьэкьлэ, футболлистхэр анэгукьлэ тшлэхэрпышь, таклэупчлэ. Нэлуасэ тафэхьугьэу тлыгтэзэ, ахэри хагьэкьых е ежэ-ежьырэу хэкьыжых.

Ахьщэ нахьыбэу кьызыщагэхьэн альэкьыштым футболлистхэр зэрэкьохэрэм тыщыгьуаз. Ари щылэныгэм щыщ юфыгьош, шхьафэу узытегушылэн фаемэ ащыщ. Адыгеим шапугэ клэлэхэр нахьыбэ хьухэу «Зэкьошныгэм» хэтыхнэху тыфай. Ау сыдэу-

щтэу сэнаушыгэ зыхэлэ ныбжыкьлэ анахэ дэгьухэр республикэм икомандэ шхьафэу аштэгьтхэ илээс 12 — 14 нахэ зымыныбжыхэр Краснодар, Ростов-на-Дону, Тольятти, нэмыкь кьалэхэм яклэлэцлыкьлэ-ныбжыкьлэ спорт еджаплэмэ арагьэблагьэхэ зыхьукьлэ.

Сэнаушыгэ зыхэлэ ныбжыкьлэхэр кьэбгьотынхэр, бгьэсэнхэр юфыгьо дэгьу шхьае, уикьалэ, уиреспубликэ якомандэхэм афебгьашлэ пшлоигьоми, кьыбдэхьущтыр бэ. Сабыир кьызыбгьэхьукьлэ пфэпэн, улышлээн зэрэфаем фэд спортыри. Тренерхэм агьэсэрэ ныбжыкьлэхэр тиреспубликэ зэрикьыжыхэрэм фэшл ягуетыныгэ кьелыхы.

— Хэта футболлистхэр зыфэдгьасэхэрэр? — ело тренерэу Александр Пахомкиным. — Клэу юф зыдасшлэрэмэ ягьэхьагьэхэр тиреспубликэ щыслэгьунхэу сыфай.

Ащ демьгьэштэн плэ-кьырэп.

«Зэкьошныгэм» «Урожай» футбол эдешлэх.

Нэклубгьом итхэр зыгьэхьазырыгьэр ЕМТЫЛЪ Нурбий.